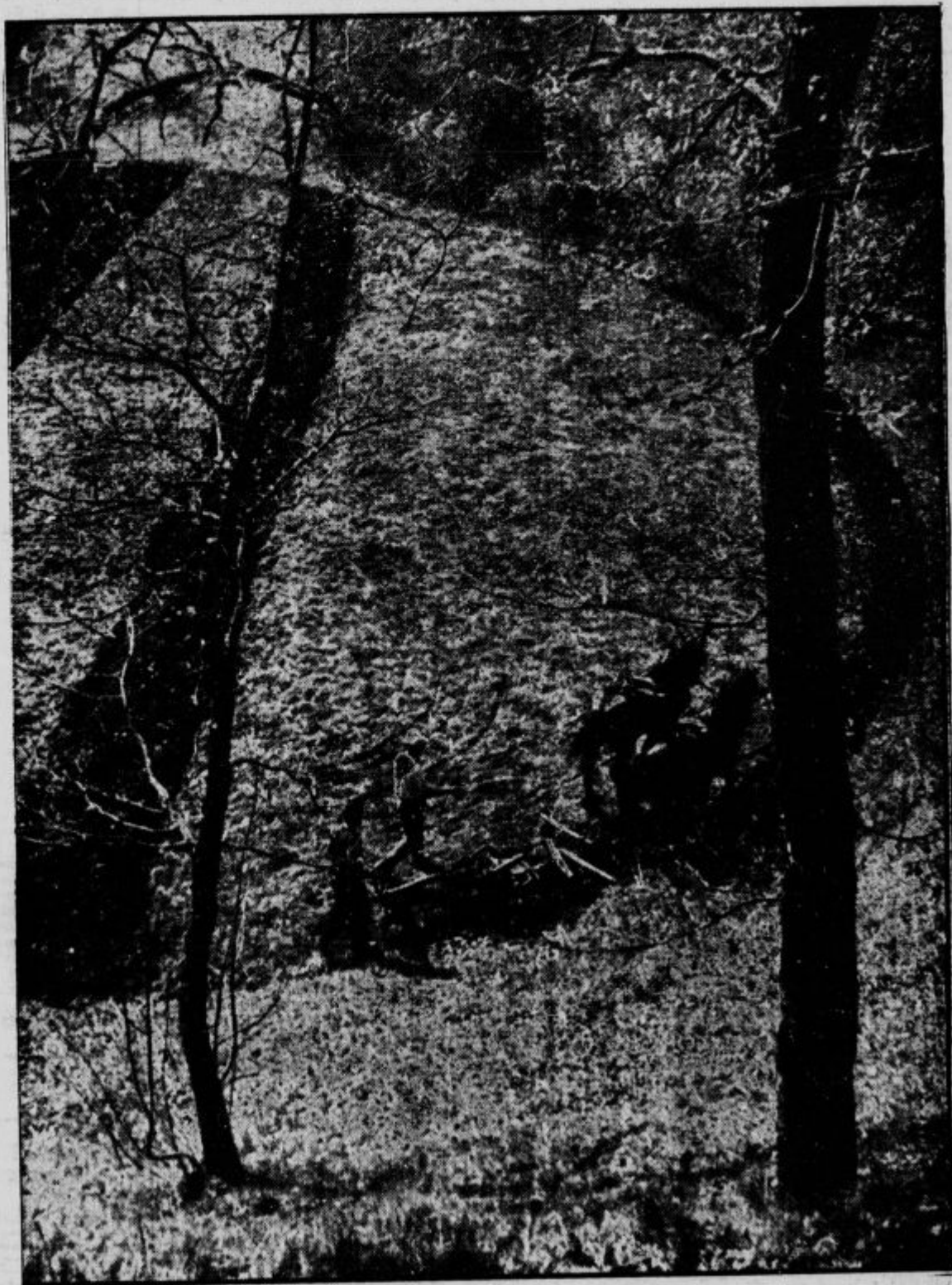

Domoljub

V Ljubljani 14. januarja 1942-XX

55 - Štev. 3

oranje

Nazaj več ne gremo

JOŽE RAZOR

roman

»Stoj, tovariš!« je zavpil Wagner in se pognal med Grašiča in milicih. Bilo je prepozno. Milicih je sunil na vso moč z bajonetom in prebodel Wagnerja, ki je tako prestregel suneč, namenjen Grašiču. Wagner je padel kakor enop na tla. Ko je milicih videl, da je prebodel lastnega oficirja, je v zadregi obstal, kar je izrazil Grašič in ga razoročil. Z ostalimi je medtem končal že Torres.

Wagner je bil smrtno zadet.

»Priatelj, žrtvoval si se zame!« se mu je ginen zahvaljeval Grašič.

»Nič zato! Ti mi odpusti!«

Ze je izgubljal zavest. Torres mu je vtaknil križ med prste. Močno ga je stisnil in pogledal Grašiča: »Vrni se v Rožni dol! Popravi zlo, ki sem ga povzročil. Prosi Marijo za odpustanje. Povej materi, da sem imel križ v rokah, ko sem umiral.«

Izdihnil je. Grašič je zamišljeno gledal v neigibni izraz njegovih oči. Pred njim je ležal mrtev človek, ki je žrtvoval vse svoje življenje idci komunistima, nazadnje pa je razočaran nad njim stisnil spet v roke rešilno znamenje križa in stopil z njim pred sodbo. Velik je bil v svoji zakrknjenosti in v svojem sovraštvu, velikega se je izkazal tudi v svojem spreobrnjenju in v svoji hvaležnosti. Zdaj je vse končano.

Wagner je končal, dobro končal. V Španijo je bilo treba iti, da se ga je dotaknil pret božji. Kdo ve, kaj ga je spreletelo, ali se ni Bog prav njega, Grašiča poslušal, da je omehtal trdo in zakrknjeno srce! Spomnil se je onega erečanja v Bohinju. Ze takrat mu je Wagner napovedal, da se bošta pri delu erečala! Kako se je to uresničilo!

Toda tudi on sam je končal. Z Wagnerjem je končno zaključena vsa igra, ki se je tako erečno začela v Rožnem dolu, a tako žalostno zaključila. Zdaj je padlo zadnje, kar ga je vezalo na Rožni dol, na domovino.

Obrnil se je k Torresu, ga prijel za roko in rekel:

»Gremo v boj, do konca!«

Može mu je stisnil Torres roko in stopil z njim na ulico, odkoder je bil sovražnik že pregan. Legionarji so se vsi skupaj s prostovoljci že izven mesta in preganjali čete, ki so oblegale grad. Grašič se je boril kot vojak med vojaki. Skupno z drugimi je vkorakal dne 26. septembra 1936 preko razvalin v notranjost gradu, kjer so se odigravali nepopisljivi prizori vsega anidenja. Od trpljenja izmučeni poveljniki gradu, polkovnik Moečard, je v znamenitih besedah poročal generalu Yaguezu v Alkazarju:

»V Alkazarju nič novega, gospod general!«

Vee naokrog so ležali kupi raztrdn in razvalin, po hodnikih so ležali ranjeni in bolniki, od vsepoved so gledale vanj oči polne trpljenja in groze. Ob loknem nasproju med polkovnikovim poročilom in med razdejanjem se je general razjokal in objel junaškega branika.

Dve leti in pol je še divjala državljanska vojaka v Španiji. Še mnogo bratske krvi se je prelilo, še mnogo solza izšlo, preden je Španija iztrebila iz svoje srede strup komunistima in združila ves narod okrog narodnega prapora. Le polagoma so si armade generala Franca utirale pot proti Barceloni in Valenciji, kjer sta bili središči sovražnega odpora. Strašno je bilo razdejanje, ki ga je pustila vojna za seboj. Toda na tem razdejanju je začela kiti nova krščanska in narodna Španija. Iz krvi njenih mučencev je vzkišlo novo, bujno življenje, ki hiti popravljat vse, kar je bilo zgrešenega v preteklosti.

Grašič je ostal v armadi generala Franca vse do konca, dokler ni padel zadnji strel in striki komunistični odpor. Za njim sta bili dve in pol leti burnega vojnega življenja. V nekem spopadu je rešil življenje poveljniku tujske legije ter pri tem sam odnesel precejšnjo rano. Poveljnik ga je dal zdraviti na lastnem domu v Santandru. Strelga mu je polkovnikova hčerka Rosalita. Njene oči so ga prevzele. Ko se je vrnil z dopusta, je to omenil svojemu poveljniku. Ta ga je sprejel kot sina, z besedami:

»Ko bo vojne konec, bomo to proslavili z veseljem ženitovanjem.«

Bilo je spomladi 1939. leta. V letoviškem mestu Santandru je zvezal dr. France Grašič svojo življenjsko usodo z usodo Rosalite Ruiz, hčerke poveljnika španske tujske legije, polkovnika, sedaj generala Ferdinanda Ruiza. Našel je svojo novo domovino, našel ljubeče srce in toplo družinsko zatišje po grozotah državljanske vojne. Kakor daljne, daljne dežele se je spominjal svoje stare domovine. Rane, ki jih je iz nje odnesel, so bile zaceljene. Ostal mu je le spomin na mater in na Marijo. Z grenko žalostjo je mislil na nesrečno usodo, ki jo je doživela Marija in jo pomiloval. Bil je srečen z Rosalito, vendar ga je mnogokrat bolel spomin na Marijo. Mnogokrat jo je gledal v sanjah oblokano in nesrečno in planil iz postelje, da ga je žena v skrbeh spraševala in se vznemirjala.

»Saj ni nič, le spomin! so boleči, pa tudi ti bodo prešli.«

Srečno mesto Santander ob Atlantskem oceanu pa je doživelo svoj hudi dan. Niti vojska, ki je bila z vso silo zadrževala preko cvetočega mesta, ni naredila tako silnega opustošenja, kakor požar spomladi 1. 1940. Celo mesto je postalo ogromno pogorišče. Pod gorečimi ruševinami je stotine in stotine prebivalcev našlo svojo smrt. Prej kraj veselja in zabave, se je cvetoče kopališko mesto spremenilo v kraj žalosti in gorja.

Grašiča je še enkrat zadela nemila usoda. Požar je zajel tudi hišo generala Ruiza in jo uničil. Pod njenimi razvalinami je našla svojo smrt tudi Rosalita. Grašič je trpel neizmerno. Naenkrat se je znašel spet čisto sam, sam kot še nikoli. Komaj je našel miren življenjski pristan, že je pridrl vihar in mu ga razdejal, razdejal njegovo srečo.

Misel na domovino je v njem spet oživila in postajala vedno silnejša. Končno mu je vsa duša vpila eno samo besedo, eno samo povelje: »Domov, domov!«

Odlotil se je. Sredi bujno cvetoče pomladi je Grašič zapustil Španijo, kjer je doživel toliko burnih dni. Še skoraj po vsej Evropi je divjala vojna, in vendar je upal, da bo našel v domovini spet mir, ki ga pogreša že pet let.

Spet so ga pozdravili zeleni griči in visoke, še s snegom pokrite planine. Domovina, ti poživljaj mrtva arca, ti ozdravljaj ranjene duše, ti dvigaj človeka in ga spet navdajaj z voljo do življenja!

Na postaji v Rožnem dolu se ni nič spremenilo. Tudi vse drugo je kakor prej. Tovarniški dimniki, iz katerih se dviga dim kakor nekdanji, više nad njimi cerkve in ob cerkvi novo postopje. Najbrž prosvetni dom.

Negotovo se je Grašič oziral na postaji. Kam? Čemu je sploh izstopil. Saj nima kaj iskati v Rožnem dolu. Edino k župniku bo stopil, če še sploh živi.

Pot ga je peljala mimo ponosne Pogačarjeve hiše, ki se je belila v toplem pomladanskem soncu. Grašiču je trepetalo srce od razburjenja. Pospešil je korake, da bi jo čimprej prešel.

Na trati pred hišo se je igralo triletno dekletce in se brezskrbno podilo za pisanimi pomladanskimi metulji. Grašič ni mogel odmakniti oči od živahnega otroka. Ta pa se za tulca ni zmenil in se brezskrbno naprej podil.

Ze je mislil iti mimo, pa ga je vendarle premagala radovednost. Poklical je punčko:

»Punkca, žigava pa si?«

Čemu sploh še sprašuje? Saj je vendar otrok živa slika Marije! Srce mu bije z vso silo. Grašič se boji, da ga bo razneslo.

V zadregi dekletce obstane in sramežljivo odgovori: »Pogačarjeva.«

»In kako ti je ime?«

»Francica.«

»Francica, le pridi bliže! Povej mi, kje je mama?«

»Tam!« pokaže v smeri proti hiši.

»In sta?« Strah ga je vsega prevzel, ko ji je stavil to vprašanje.

(Konec prihi.)

TEDENSKI PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Afriško bojišče. Na bojišču pri Agedabiji so po uradnih italijanskih poročilih Italijani odbili krajevne napade in razpršili skupine angleških oklepni avtomobilov. Hude borbe so se med obema nasprotnikoma razvele okrog Soluma in Halfaje. Skupine italijanskih in nemških letal so ponovno bombardirale razne zveze v angleškem afriškem zaledju, posebno topniške postojanke in pristaniške naprave v Tobruku. Pri tozadevnih bojih je bilo sestreljenih več angleških letal. Letalstvo osi je nadaljevalo z uspehi napad na letališka oporišča in pristanišča na angleškem sredozemskem otoku Malti.

V noči na 18. decembra je del italijanske mornarice predržno vdrl v luko Aleksandrijo in po uradnem poročilu hudo poškodoval dve veliki angleški vojni ladji. V zahodni Cirenajki pomembnejših bojnih podvigov ni bilo, ker je silovito brd puščavski veter. Na bojišču pri Sollumu in Halfaji so angleške sile konec tedna obnovile na suhem, v zraku in na morju silovito bombardiranje italijanskih postojank, a za enkrat brez posebnega uspeha. Italijanska in nemška letala so z učinkom obsipala z ognjem iz strojnici angleške oddelke, ki so na pohodu v pokrajini pri Agedabiji.

Rusko bojišče. Napadi ruske vojske so na vsej vzhodni fronti še vedno siloviti. Po nemškem uradnem poročilu so bili nekateri predori zapahnjeni, drugi pa s protinapadom odstranjeni. Prav tako se stalno spopadata nemško in rusko letalstvo.

Kot pravi nemško uradno poročilo, so bile v hudih bojih na Krimu uničene ruske čete, ki so se pod vodstvom ruskih vojnihih ladij bile izkrcale na nekaterih mestih. Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča večina ruskih napadov ni uspeła. Pri Harkovu je bil odstranjen ruski vdor med nemške čete, in sicer po protinapadih. Po mnenju vojaških strokovnjakov v Berlinu se ruska vojska vzlic silovitim in zagriženim naporom določenim ciljem še ni približala. — Nemški minister za propagando dr. Göbbels obravnava v nemškem tedniku »Das Reich« vprašanje nevtralecev v sedanjih vojni, poudarjajoč zlasti čudno postopanje Švedov in Švicarjev. Dr. Göbbels je napisal tudi sledeče pomembne besede: Ako se že nočejo nevtralcu boriti za Nemčijo, bi morali vsaj, če ne drugaga, moliti za zmago orožja Osi.

Bojišče na Tihem oceanu. Na tem bojišču se Japoncem po njih uradnem poročilu sreča smehljaja naprej. Po vdaji Manille so se umaknile ameriške čete na utrjeni otok Corregidor v manillskem zalivu. Na samem polotoku Malaji Japonci nevzdržema napredujejo. Obenem vrše japonski letalski oddelki zaporedne letalske napade na angleško tihomorsko trdnjavo Singapoore (od katere so Japonci le še 320 km oddaljeni) na angleški Borneo in na angleška oporišča na Havajskih otokih. Pri tem so bile po japonskih poročilih hudo zadete nekatere ameriške vojne ladje.

Po zadnjih japonskih vesteh se je začel na Malajskem polotoku splošen umik angleških sil. Angleško vojno brodogve pa je zapustilo Singapur in odplovalo v neznano smer.

Naglost japonskega prodiranja na Malajskem polotoku je v veliki meri posledica japonske letalske nadmoči v bojih z Angliji. V začetku vojne z Japonci je imela Anglija na malajskem bojišču 500 letal. Od tega jih je ostalo le še kakih 100, čeprav so Angliji dobili okrepitve iz Nizozemske Indije ter Avstralije. Samo na Malajskem polotoku so Japonci uničili nad 500 angleških letal.

V Berlinu zanikajo londonsko poročilo, ki trdi, da na Malajskem polotoku vodijo borbe — nemški oficirji.

Slovenski pregovori o klobuku

Boljši je kos kruha v žepu, kakor pušlje za klobukom.

Če se pričkata dva, tretji klobuke pobira.

Ne prileže se vsaka roža za klobukom.

Ni vsak možki, ki klobuk nosi.

Pod svojim klobukom je vsakdo gospod.

Zastonj je človek, ako nima klobuka.

1. Šašelj.

Poravnajte naročnino za „Domoljub“ čimpreje — najkasneje do konca tega meseca, da boste zavarovani za primer požarne nesreče in da bo list lahko mirno izhajal v dosedanjem obsegu!

147.839 lir požarnih podpor

je do danes uprava „Domoljuba“ že nakazala svojim zvestim naročnikom v nesreči, ko so bili pomoči najbolj potrebni

PRAVILNIK,

ki določa izplačilo 380 lir za požarne podpore!

I. Vsak „Domoljubov“ naročnik, ki vsaj do konca meseca januarja v naprej poravnata celoletno naročnino, prejme od uprave „Domoljuba“ podporo v znesku 380 lir, ako mu v tem letu hiša, v kateri redno stanuje, pogori, da v njej ni mogoče več stanovati. Naročnikom, ki nimajo lastnega stanovanja, pa jim ob požaru pogori stanovanjska opravila, se povrne resnična škoda do 380 lir.

II. Naročnik „Domoljuba“ je oni, na čigar naslov list prihaja, oziroma kdor je vpisan pri poverjeniku, ne glede na to, kdo je dal denar za naročbo lista.

III. Naročniki, ki prejemajo list pri poverjeniku, naj tam plačajo celoletno

naročnino v zgoraj navedenem času in poskrbe, da bosta seznanjena naročnikov in naročnina pravočasno odposlana „Domoljubovi“ upravi v Ljubljani.

IV. Naročnik-pogorelec naj naznanilo o požaru priloži potrdilo županstva in župnega urada, da mu je brez lastne krivde pogorela stanovanjska hiša ali stanovanje, in da je — če prejema list pri poverjeniku — res pravočasno plačal celoletno naročnino za leto v katerem ga je nesreča doletela.

V. Požarna podpora se ne izplača, če tudi bi bili izpolnjeni vsi drugi pogoji:

1. pogorelec-naročniku, ki je požar sam povzročil

2. naročniku, ki mu pogore semo gospodarska poslopja: hlev, skedenj, svinjaki, stelnik, kolnica, kozolec itd.;

3. stanovanjskim podnajemnikom; 4. lastniku dveh ali več stanovanjskih hiš, ako mu pogori hiša, v kateri redno ne stanuje.

Če pogori hiša možu, čigar žena je naročena na „Domoljuba“, ali hiša očeta, čigar sin ali hči prejema „Domoljuba“, pogorelec nima pravice do podpore.

Uprava „Domoljuba“ se bo tega pravilnika točno držala in prošnji neupravičencev ne bo uvaževala.

„Nesreča nikdar ne počiva...“, zato poravnajte takoj naročnino za „Domoljuba“!

Zastopniki! Obiščite vsako hišo še ta mesec in pazite da bo vsaka družina v Vaši fari imela „Domoljuba“.

Rešujte bogato nagradno križanko v novoletni številki „Domoljuba“.

Vsak kdor bo plačal v naprej celoletno naročnino za „Domoljuba“ do konca januarja 1942 bo lahko deležen ene nagrad, ki jih bo žreb razdelil med one redne naročnike, ki bodo pravilno rešili novoletno križanko. — Rešenje križanke je treba poslati na Upravo „Domoljuba“, Kopitarjeva 6, Ljubljana, vsaj do 31. januarja 1942. Vsaki rešitvi priložite Vaš točen naslov! Vsaki rešitvi priložite tudi znamko za 50 centesimov,

Nagrada te 220 in te so: 1. 20 zbirak po 12 lepih knjig (druga polovica „Slovenčeve knjižnice“).

2. 10 „Slovencev“ za 3 mesece zastoni.

3. 10 „Slov. domov“ za 3 mesece zastoni.

4. 30 „Domoljubov“ za celo leto zastoni.

5. 100 „Domoljubov“ za pol leta zastoni.

6. 50 „Bogoljubov“ za celo leto zastoni.

„Domoljuba“ v vsako slovensko hišo!

Starši zavedajte se svojih dolžnosti!

Letošnje božične počitnice trajajo izredno dolgo. Okoli vas so zbrani od jutra do večera vsi vaši otroci, ki hodijo v šolo v domačem kraju ali pa tudi v mestu, če je sreča naklonila take pogoje, da ste jih lahko poslali v srednje in višje šole.

V današnjem času, ki kliče vsakega človeka k največji poštenosti, k največji pravičnosti do samega sebe in do bližnjega, do spoštovanja božjih in človeških zakonov, so te počitnice zanje še toliko večjega pomena, ko je vendar jasno, da toliko večjega pomena, ko morete starši v največji meri vplivati na svoje otroke.

Ali ste pomislili kdaj na silno preprosto, že nešteto krat ponavljano primero, da mlado drevo tudi na stara leta ostane krivo, če vrtnar nanj ni pazil in skrbel za njegovo rast? Prav tako je tudi z mladim človekom, 10 letnim, 14 letnim, 16 letnim, 18 in 20 letnim, če zanj nihče ne skrbi, da bi rasel v ravnega, značajnega, poštenega človeka.

Danes je propadla marsikakšna vrednota. Vera v Boga je mnogim slepilo. Komunizem na pri-

mer dela največje zlo, ko uničuje vrednote vseh vrednot — vero v Vsemogočnega, spoštovanje do cerkve, do družine, do staršev. Kaj je lepšega kakor če družina živi v slogi? Ta osnovna celica naše družbe, našega naroda, ta osnovna celica pravega človeškega reda na svetu, ki jo komunizem zanika, uničuje zato, da bi ustvaril nered — naša družina — more biti zadovoljna, srečna, če se vsi člani družine med seboj spoštujejo, spoštujejo zlasti starše, ki jim je Bog naložil velike dolžnosti in pravice, ko jim je dal otroke.

Četrta zapoved je velika zapoved za vse slovenske otroke, kajti iz nje bo izviralo vse dobro in vse zlo za nas same. Zato starši, sedaj ko imate še nekaj dni otroke v svoji sredi, izprašajte jih o vsem tem, da boste videli, ali so še vaši otroci, ali so še taki, kakor si jih želite imeti, ali so tisti, ki bodo v božjem imenu ustvarjali sebi in narodu boljše bodočnosti! Poudarjamo v Božjem imenu! Drugega imena za slovenske starše in njihove otroke, drugega gesla nikdar in nikoli ne more biti, ker vse drugo je utopijsko, vse drugo je propast.

Danes propadajo še druge postavbe božje. Peta pravi, ne ubijaj! Naš prevzvišeni škof je o tej stvari pregovoril tehtne besede: Kri tvojega brata kliče po mačkanju. Ubijte spoštovanje do te božje zapovedi v mladem človeku, pa ste porušili temelj človeške družbe! Zamislite si sami, če ta postava propade v 14, 16, 18, 20 letnem otroku. Ali ne bodo to strašne posledice za ves narod, če bo v otrocih ubito spoštovanje do življenja lastnega brata? Ali to ne bo pomenilo bremena za vso narodovo družino za desetletja!

Strašna je odgovornost staršev v teh časih, zato pa črpajmo pomoči in blagoslova pri Bogu. Školovo vabilo, njegov klic, njegov blagoslov nas je obiskal pred dvema mesecema, ko nas je povabil v okrilje Srca Jezusovega. Ali so vaši otroci tudi začeli pobožnost deveterih petkov? Dragi starši! Potrkajte na srca svojih otrok, sedaj ko so še pod vašim vplivom, zaupajte jih za nadaljnje mesece presv. Srcu Jezusovemu, storite, da bodo oni, ki še niso, začeli opravljati pobožnost deveterih prvih petkov s prvim petkom v februarju! Če uspete, in uspeti boste z božjo pomočjo, ste opravili največje apostolsko delo, všeč Bogu, pa tudi najbolj koristno delo za vašo družino in za vso človeško družbo!

Kaj je NOVEGA

d Posedstva na Kočevskem. Ker bo v kratkem končana selitev onih, ki so zaprosili za izselitev v Nemčijo s Kočevskega, je znatno zanimanje za prevzem tamošnjih posestev. Kot znano, se je ustanovila v Ljubljani z glavnico 30 milijonov lir družba »Emona«, ki bo kupovala, oziroma prodajala taka posestva. Kot sedaj poročajo, splošnih pogojev za interese, ki se zanimajo za posestva, ni in bo zato vsaka prošnja, ki bo vložena za prevzem posestev, obravnavana ob slučaja do slučaja. Prav tako naravno tudi pogoji ne bodo za vse enaki ter se bodo razlikovali po posameznikih. Podatki se za vse dobe pri družbi »Emona« v Ljubljani, Gledališka ulica.

d 70letnica rojstva je praznoval te dni Matija Jama, priznani slovenski slikar v Ljubljani. Na mnoga leta!

d Iz letošnjega koledarja. Novo leto 1942 smo začeli s četnikom in ga bomo ob koncu leta s četnikom tudi končali. Pepelnica bo padla na 18. februar in bo zato predpust razmeroma dolg, kar pa je za sedanje resne in težavne čase ni nič kaj razveseljujega. Velika noč pade na 5. aprila, Sveto Rešnje Telo pa na 4. junij. Nedelj in zapovedanih praznikov bo to leto 61, nezapovedanih praznikov pa 6.

d Brez velikih vremenskih nesreč. Leto 1941 je bilo sicer razmeroma mokro, toda v Ljubljanski pokrajini ni bilo nikjer hujših vremenskih katastrof, niti ne pomladanskih in jesenskih povodnj. Leto je bilo za kmetijstvo toliko primerno mokro, da so dobro uspevali vsi poljski pridełki. Ob lepem vremenu so na primer spravljali seno in prav tako otavo. Tudi drugi pridełki so bili spravljani brez hujših vremenskih ovir.

d Slajmerjev sanatorij v Ljubljani je preteklo leto zdravil 1500 bolnikov in izvršil 800 operacij in poklal na svet 181 novorojenčkov.

d Dvojni jubilej — dvajset let odkar je postal zdravnik in deset let, odkar vodi svoj oddelek v Ljubljanski bolnišnici, — je obhajal te dni primarij dr. Robert Blumauer. Nešto je ljudje, ki so uživali njegovo zdravniško pomoč. Bog ohrani g. primarija v blagor našega ljudstva še mnoga leta!

d Motorna vozila ljubljanskih gasilcev so preteklo leto prevozila ekupaj več kot 2000 km in to na 200 voznjah. Reševalni avtomobili pa so morali v istem času na pot 4450 krat in so prevozili do 35.000 km.

d Razpisano je mesto občinskega tajnika v Koprivniku pri Kočevju.

d 21.000 malih živali rede v Zvezi društev »Mali gospodar« v Ljubljanski pokrajini. Vseh organiziranih rejcev malih živali je ta čas nad 1000.

d Odcep na železniški progi Ljubljana—Postojna. Uprava drž. železnice namerava kot nadomestilo za borovniški most zgradiť odcep, ki se bo ločil od sedanje proge Postojna—Ljubljana pri kmetnicah sedanje postaje Borovnica ter bi se zvezal z obstoječo progo med postajališčem Preseje in železnim mostom preko Ljubljane. V tem odcepju je obložena tudi gradnja nove železniške postaje Borovnica v dolini, in sicer v bližini starega viadukta [mostu].

d Brzovlak in tovorni vlak sta trčila na kolodvoru v Banjiluki; 7 oseb ubitih, 35 ranjenih.

d V drugem največjem mestu osvobodene Hrvatske, v Osijeku, je bil imenovan za župana veletrgovca Movrin, z apodžupana pa Nemeč inž. Penz.

d Znana zagrebško predmestje Kustošija dobi novo šolo in novo cerkev z župniščem ter postane samostojna fara.

d Vse rubežni na hrvatskem državnem področju so za nadaljnje tri mesece prepovedane.

d Na Hrvatskem so imeli, vzlic vojni, v cerkvah običajne polnočne božje službe.

d Proti plijuncem. Pristojna oblast v Jajcu v Bosni je prepovedala obiskovati gostilne vsem, ki se niso dopolnili 17. leta starosti. Kdor bo naredbo prekršil, bo poslan na prisilno delo.

d Zmanjšane količine kruha v zagrebških gostinskih obratih. Zagrebški župan je odredil, da se mora zmanjšati količina kruha v vseh zagrebških

gostinskih obratih. Restavracije, ki so do sedaj dobivale 12 kg kruha, ga bodo odeslej dobivale 3 kg, kdor je pa dosedaj dobival 3 do 4 kg kruha, ga bo odeslej dobil le 1.60 kg.

d 15.000 hrvatskih delavcev je prišlo za božič iz Nemčije domov na prazniški dopust. Iz Nemčije so se odpeljali v 30 posebnih vlakih.

d Gospodarsko policijo so ustanovili na Hrvatskem. Njena naloga je paziti na to, da se točno uveljavljajo vsi ukrepi glede zatiranja tihotapstva in verižništva.

d Dragoceni plin helij so menda odkrili v manjših količinah v topli mineralni vodi v Siraču blizu Daruvara v Bosni.

d Svoje društvo so ustanovili Slovenci v Jagodini. Za predsednika so izvolili odvetnika dr. Hojnika.

d Letos bo Belgrad praznoval stoletnico, odkar je postal srbsko prestolno mesto. Prej je bila srbska prestolnica v Kragujevcu.

d 3973 zadrug deluje sedaj v Srbiji, v kolikor je podrejena nemškemu vojaškemu poveljstvu.

d Župan neke srbske občine je dobil javno 50 batin, ker se je dal podkupiti pri oddaji služb in občinski upravi.

d Enkratno podporo v znesku od 800 do 1200 din je dala srbska vlada svojemu uradništvu, da mu tako prikoči na pomoč pri nakupu živil in kurjave.

d Slovenci v Srbiji. Na valjevsko meščaneko šolo so bili dodeljeni za učitelje: Slovenci Jakob Gospodaric, Marija Perkova ter Josip Segula-Pec. V Valjevo je bil prestavljen iz Sabca Klavora Franjo, iz Bajine Bašte pa Peter Pavel. Iz gimnazije v Čačku je bil prestavljen na gimnazijo v Valjevo za profesorja Kocijan Andrej.

d Zadrugi za olje sta se ustanovili v Mladencu in Varvarinu, ker Srbija nima tovarne za izdelovanje olja. Obe zadrugi vodijo Slovenci.

d Umrli je najstarejši Moravčan, bivši klobučar in poeetnik Anton Orehek. Rojen je bil leta 1843 v Drijiti.

d Nov otroški vrtec so te dni Nemci odprli na Homcu pri Kamniku.

d Vlak je do smrti povozil na postaji Vuhred—Maribor nekega moškega, menda 63 letnega delovodjo državnih železnice Aleksandra Rajšpa z Jesenice.

d Pri sankanju se je smrtno ponesrečil poeetnik Anton Schwab z gorenjskih Jesenic.

d Dosedanje občino Trzin so združili s Trsko občino Menges. Trska občina Menges je dobila 7 svetovalcev.

d Začetek pouka na kranjski gimnaziji prelazen. Vodstvo zavoda poroča, da se mora začetek rednega pouka na zavodu ponovno odgoditi in da bo začetek pouka pravočasno javljen.

d Notariat za ves radovljiški okraj je v Radovljici. Novi notar in pravni zastopnik pa ne posluje le v Radovljici, v določenih dnevih kakor svoje dni med tednom tudi v Trzinu, na Jesenicah in v Bohinjski Bistrici.

Novi grobovi

m Umrli so: pri Sv. Gregoriju sestra gospoda župnika, Rozalija Krumpetar, na Jesenicah Marija Čelešnik roj. Poženel, v Dolskem poeetnik Miroslav Medved, na Viču Miroslav Svetlić. — V Ljubljani so odšli v večnost: dijak Kern Radko, Lucija Kože roj. Leskovec, zvaniknik državnih železnice Drašler Valentin, delovodja mestnega vodovoda Ferdinand Vovko, bivši trgovec 85 letni Anton Kunetek, višji svetnik drž. železnice v p. inž. Müller-Petrič Ivan, vdova po lekarnarju Marija Trnkoczy pl. Zaszkal, Franciška Černić roj. Ahlin, višja poštna kontrolorka v p. Marija Mesojedec, Agneta Hude, trgovec in poeetnik Jos. Stupica, Komarjeva mama in podobar Aleksander Götzl. Naj počivajo v miru!

Naznanilo

n Občni zbor živinorejskega selekcijskega društva v Novem mestu bo v nedeljo 18. januarja ob 9 dopoldne na kmetijski šoli na Grmu. Člani društva in vsi, ki jim je do napredka naše živinoreje, vabljeni!

Cerknlea. Vlada je razpisala nagrade vsem onim obdelovalcem žitnih polj, ki bodo posejali čim več zemlje. Za vsak ha posejane zemlje bilo s pšenico, ječmenom, ržjo ali soršičko, bo lastnik prejel 200 lir nagrade. Kdor torej računa na nagrado, naj se takoj javi v občini, kjer bo izpolnil posebno prijavo.

IZ RAZNIH KRAJEV

St. Rupert na Dob. V letu 1941. je bilo v naši župniji, ki šteje 4000 duš, 100 rojenih, umrlo pa jih 67. Večina (45) je odšla v večnost v starosti od 70—90 let. Dva velika dobrotnika revežev in cerkve, Fani Perše in Danickov oče sta dočakala 93 let. Zadržna v tem letu umrla Uhanova mama iz Ravnika, zgladna krščanska žena in mati številne družine. Veže nas tudi dolžnost, da se spomnimo umrlega vrliga katoliškega moža, bivšega šentjanskega župana Al. Ermana, ki je v mesecu decembru svojo veliko in plemenito dušo izročil Bogu. Pobožnost 9. prvih petkov, je zajela vse sloje prebivalstva. Samo na prvi petek v januarju je bilo nad 1900 obhajancev. V novem letu smo. Naj ne bo zavedne slovenske hiše, v kateri ne bi bil katoliški časopis!

Vel. Račni pri Grosupljem je po daljši bolezni umrl v visoki starosti 83 let, na prvi petek, 2. jan., g. Jože Zajec p. d. Zrnčev oče. Pokojnik je bil zelo skrben gospodar, ki je vse svoje moči posvetil za povzdigo svojega posestva in v dobrobit bližnjega. V zakonu se mu je rodilo dvanajst otrok, od katerih jih živi še devet. Pokojni oče je bil odločen mož v verskem in narodnem oziru. Svoj čas je bil večletni župan občine Račna in predsednik kraj. šol. sveta. Rad je pomagal s svetom in tudi drugače vsem, ki so bili pomoči potrebni. Reveži so imeli pri njem vedno gostoljubno streho. Ni ga bilo berata, da mu ne bil dal prenočišča. Nadvse pa mu je bilo pri srcu Apostolstvo mož in fantov za župnijo Kopanj. Zelo rad se je udeleževal mesečnih sestankov. Kako je bil priljubljen pri vseh faranih, je pričal njegov nadvse lep pogreb. Prišli so trije gospodje duhovniki in mnogo občanstva iz bližnje okolice. Pokojniku naj sveti večna luč! München (Nemčija). Srečno novo leto 1942 želim vsem čitateljem in čitateljicam »Domoljuba«, posebno pa mojim Belokranjem pri kapljici pristnega cvička. — Skube.

Ježica pri Ljubljani. Ker je zdaj čas kolia, utegne katerega izmed bralcev zanimati, koliko ščetinarjev je v naši občini. Po podatkih občinskega preskrbovalnega urada je redilo, odnosno se redi prašiče v občini 242 gospodarjev (Savlj 51, Ježica in Tomačevo po 45, Stožice 41, Kleče 26, Mala vas 18, Jarše 16). Do 8 tednov starih prašičev je prijavljenih 28; od 8 tednov starih do 30 kg težkih je 36; od 30 do 70 kg 212; od 70—100 kg 54 in nad 100 kg težkih 5. Plemenski svinj je v občini 23 ter 2 mrjase. — Zanimivo je, da so redili odn. da se rede, kolikor jih je največ mogoče, to danes tako plemenito in cenjeno žival, ne samo kmetje, marveč tudi drugi stanovi, delavski in uradniški. Velja pa pripomniti, da zlasti v zadnjem času vsem rejcem hudo primanjkuje močnih krmil, tako da živali ni mogoče tako opiti, kakor bi si to zlasti naše gospodinje želele.

Mirna peč Dne 24. januarja 1941 je umrla in na Stefanov dan smo v Mirni peči pokopali 83 let staro Marijo Rozman iz Gor. Podboršta št. 8. Bila je dolga leta babica. Pred leti je delovala v Bršljanu pri Novem mestu. Zato je njeno ime zapisano v krstni knjigi v Prečni in neštetokrat v Mirni peči. Bila je zelo blagoga značaja, globoko verná. Svoje

otroke in vnike ima v domači mirnopeški župniji, v Novem mestu, Ljubljani in Ameriki. Ob lepi udeležbi jo je pokopal njen vnuk Jožef Rozman, ekspozit v Velikem Gabru. Marija, počivaj v miru!

Drugi dopisi na zadnji strani!

Listnica uredništva. Nekaj dopisov smo oddžili ker so došli prepozno.

Izak Samuelovič iz Tarnopola

Je zmerom redno plačeval davke, čeprav niso bili majhni.

Ono leto so mu jih odmerili kar 50.000 zlotov. Izak jih je točno plačal. To se je pa zadelo gospodom na davkariji sumljivo.

»Mož mora imeti več, kakor mislimo,« je dejal eden izmed njih. »Naračunajmo mu še 50.000 zlotov!«

In res je dobil Izak nov davčni poziv. Čez tri dni so imeli na davkariji še denar.

»Sumljivo,« je dejal spet isti uradnik. »Možakar mora biti težak milijonar. Še kaj več mu bo treba naračunati!«

In Izak je drugi dan dobil spet davčni poziv za 100.000 zlotov.

Ko pa je čez kakšen mesec davkarija zahtevala spet 100.000 zlotov, je prišel Izak sam v urad in privlekel s seboj velik zaboj. V njem je bil stroj za ponarejanje bankovcev.

»Tu ga imate,« je rekel. »Pri vas imate dovolj ljudi, pa si denar tiskajte sami! Jaz vam ga ne morem dovolj hitro!«

Njega so pustili. — Uradnik: »Gospod direktor, ponoči so tatovi vdrlji v banko in odnesli ves denar!« — Direktor: »Križi božji, kaj pa nočni čuvaj?« — Uradnik: »Nočni čuvaj? Njega so pustili.«

Vsak po svoje. — Prosjak: »Prosim majhnega darila, če je mogoče?« — Zobar: »Denarja vam ne morem dati, prijatelji, ampak stopite le sem, vam vsaj izderem nekaj zob!«

Po smrti je itak vseeno. — Zdravnik: »Prijatelj Tone, nujno ti svetujem, da pustiš pižmo. Vsak kozarec vina je žebelj v tvojo krsto.« — Tone: »Prava reč! Po smrti mi je pač vseeno, koliko žebelj bo zabitih v krsto.«

Prekle. — V neki gostilni so imeli hlapca, ki je bil zelo sirov. Nekaj gostu pripomni nekoč: »Ta človek je surov kot naš župan.« Za to besedo je izvedel župan in zahteval od gosta, da trditev prekle. Gost jo je preklekal takole: »Ta hlapec ni tako surov kot naš župan.«

Časa nima. — Ob tričetrt na osem zjutraj teče Jurij po cesti in pelje s seboj bicikelj. — »Jurij, kaj pa delaš? Ali si znorel, da dirjaš poleg bicikla?« — Tako se mi mudi, da še na kolo ne utegnem sestiti!« odgovori strumni Jurij.

Lepa tolažba. Mlada vdova je obupno jokala ob grobu svojega moža. Naenkrat se pa umiri in reče: »Eno tolažbo pa kljub vsemu imam: Sedaj vsaj vem, kje si ponoči.«

Priznaka hiša. Dva skopa škota sta prišla v London ter zvedela v hotelu, da so cene za sobe v prvem nadstropju 20 šilingov, v drugem 15, v tretjem 10 in v četrtem nadstropju 8 šilingov. Eden škotov je dejal hitro: »Ne, ne, ne, naša hiša je zelo lepa, ampak za naju premalo visoka.«

V šoli. — »Koliko je zakramentov?« vpraša katehet v šoli. — »Nobenega,« se odreže mala Minka. — »Kako nobenega?« — »Saj so naša mama rekli, da je naš sosed Matevž včeraj dobil prav ta zadnjega.«

Zelo prijazno. — Gospod Petek: »Snoči sem v vaši gostilni izgubil stotak. Če ga boste našli, prosim, mi ga vrnite!« — Natakari: »In če ga ne najdemo?« — »Potem ga pa obdržite!«

Fotografija. Pavle se je dal za ženin god fotografirati in ji je kot dar slovesno izročil svojo sliko. — »Toda, Pavle,« pravi ženica, »na suk-njiču imaš en sam gumb.« — »Hvala Bogu, na-posled si to vendar opazila,« je mirno odgovoril Pavle.

Cesar Franc I.

Je poslal svojega knjižničarja Bautruja v Španijo, da bi študiral ondote knjižnice. Knjižničar je bil iznenaden posebno v Escorialu. V ravnatelju knjižnice pa je spoznal moža, ki se je odlikoval po naravnost neverjetnem nepoznanju učenih stvari. Ko je bil Bautru predstavljen španskemu

kranju in ga je ta vprašal, kako mu je bila všeč knjižnica v Escorialu, je rekel: »Veličanstvo, to je sijajna zbirka. Njen vodja pa je poseben mož, ki gotovo zasluži, da ga napravite za finančnega ministra.« — »Kako to menite?« je začudeno menil španski kralj. »Tako,« je odvrnil Bautru, »ker si ni prilastil nobenega zaklada iz neštevilnih knjig, ki so pod njegovim nadzorstvom, menim, da bi mu lahko z mirno vestjo zaupali državne finance.«

Srečen fant. — Vajenec: »Prinesel sem vam račun. Gospodar mi je ukazal, da se ne smem vrniti domov prej, preden mi ne plačate.« — Gospod: »Fant, čestitam! Tako dolgega dopusta nikdar več v življenju ne boš deležen.«

Res velika učenost. Profesor: »Povejte mi, kdaj se je začela tridesetletna vojna?« — Dijak: »Gospod profesor, ne vem, pač pa lahko povem, koliko časa je trajala.«

KRATKE

z vsega sveta

V 9 dneh je preplaval 900 km losos (riba), ki jo je ujel nedavno neki ribič pri Maasati na Norveškem.

Sedanja Bolgarija ima nad 8.000.000 prebivalcev.

Za doktorico je bila te dni proglašena na berlinski univerzi neka šele 19 letna visokošolka.

1000 novoporočencev je papež blagoslovil na zadnje Silvestrovo.

V Firenci je pred kratkem umrl znani berlinski kipar in slikar profesor Ernest Geyer.

Te dni je prejel vsak prebivalec pokrajine 2 decilitra olja, 150 gramov masla in 50 gramov svinjske masti.

Minulo je 200 let, odkar je umrl Vitus Bering, slavni danski raziskovalec, ki je odkril po njem imenovano morskno ožino na skrajnem koncu severovzhodne Azije.

15 otrok, 50 vnukov in 34 pravnukov je zapustil 85 letni Ferdinand Schwarz, ki je pred kratkim preminul v nemškem Aspachu v okraju Kulstein.

Osební vlak je zavozil v tovornega blizu angleškega Manchestra; 16 potnikov mrtvih, 18 ranjenih.

1400 km dolgo telefonsko progo, ki veže kitajski Peking s Šanghajem preko Tientsina so zgradili japonski tehniki.

Ves ladijski promet v gibraltarski ožini je bil te dni ustavljen zaradi silnega viharja.

78 ladij s 293.000 tonami je v tej vojni doslej izgubila Danska; torej skoraj 20 odstotkov.

Hud mraz vlada po vsej Turčiji; v prestolnici Ankari je 10 stopinj pod ničlo.

V Severni Afriki je padel Roger Keyes, štirin-dvajseti sin angleškega admirala istega imena.

Posojila novoporočencem je uvedla po zgledu Italije tudi madžarska vlada.

Majhno posodico za šminkanje so med izko-paninami nedavno našli v Praju, glavnem mestu južnobabilonske države, ki je ostajala 3000 let pred Kristosom.

Pol milijona lir je zapustil svojemu psu nedavno umrli 87 letni milijonar Andrej Dadič v Treštu.

Ura, ki kaže točen čas za 9 različnih mest na svetu je razstavljena pred neko izložbo Unter den Linden v Berlinu.

30.750 divjih svinj so postrelili nemški lovci v letu 1940.

Na ruskem bojišču je padel vojaški duhovnik p. Ivan Mazzoni, ki se je udeležil že prejšnje svetovne vojne.

Še vedno raste 29 letna in 2.10 m visoka Suzana Tegucigalpa iz Argentine.

750 mladih Bolgarov bo spet odpotovalo v Nemčijo, da se izurijo v letalski industriji.

Ledene plošče so se začele pojavljati v vedno večjem obsegu na Sp. Donavi.

Trši od demanta je zlitina silno drobnih demantovih kristalčkov, pomešanih z zlitino jekla in kroma, je te dni ugotovil neki norveški kemik iz Bergena.

450 dolarjev je doslej veljala sedanja vojna vsakega ameriškega državljanca.

Na ruskem bojišču je padel zadnje dni decembra zelo sposoben nemški general Jurij Braun.

388 milijonov znaša sedaj število prebivalcev Indije: od l. 1931 se je dvignilo za 50 milijonov.

Ker se je utrgal oblak, je doživel Rio de Janeiro, prestolnica Brazilije, te dni veliko poplavo.

ČLOVEK IN ZDRAVJE

Koristi razvedrila

Za zdravje naših živcev je predvsem potrebno, da si dan pravilno razdelimo. Ne moremo sicer postavljati pravil, ki bi bila veljavna za vse ljudi, vendar pa so neke točke, ki jih mora vsakdo upoštevati. Kakor ne more biti brezdelno življenje n. pr. nikoli zdravo in srečno, tako ne ememo niti z delom pretiravati, posebno ne v poklicih, ki so zvezani z močnimi telesnimi ali duševnimi napori. Daj nego deset ur na dan ni priporočljivo delati in še tu je potrebno, da si privoščimo odmore, ki jih združimo najbolje z urami obedov.

Ure, ko ne delamo, posvetimo razvedrilu, najbolj sprehodom v prosti naravi, telovadbi, plavanju, veslanju, smučanju in drugim športom. A tudi tu ne smemo pretiravati, ker nam postane to lahko nevarno.

Zadostno spanje nam najbolj ohrani zdravje živčnega sistema. Odrasel človek naj spi povprečno osem ur, mladina devet do deset ur. Redno gibanje nam je tudi prav tako potrebno, čuvati pa se moramo zlorab z alkoholnimi pijačami, kavo in tobakom. Pametna nega kože in utrjevanje telesa spadata poleg smiselne prehrane med najvažnejše pripomočke, da se ohranimo zdrave.

Telesna velikost in hrana. V skandinavskih deželah so v zadnjih letih proučevali telesno velikost povprečno na 20 letnih vojnih obveznikov. Telesna višina obveznikov je po podatkih iz leta 1915 do 1938 stalno naraščala in sicer na Švedskem od 1718 do 1742 mm, na Norveškem od 1706 do 1736 mm, na Danskem od 1688 do 1712 milimetrov.

V tem času je bilo opaziti zastoj le v letih od 1930 do 1933, torej v dobi gospodarske krize, medtem ko se je krivilja v naslednjih letih spet strmo dvigala. Iz števil je razvidno, da je telesna višina neposredno v zvezi z načinom prehrane. Razlika je največja na Norveškem, kjer je bila prehrana zavoljo majhnega poljedelstva prej težavna, v poznejših letih pa se je z olajšanim uvozom zelo izboljšala.

Polagati na rane pajčevine je nevarno praznovanje. Poleg vsakovrstne umazane in prahu je namreč mogoče, da so v pajčevinah tudi bolezenske klice tetana, ki povzročajo strašni mrtvični krči.

Kako potivajo ljudje. Kadar smo utrujeni, se vsedemo na stol ali pa vlečemo na posteljo. Na svetu pa so narodi, ki si odpočijejo na druge načine. Zene rodu Hameg v Afriki se vsedejo na izdobljeno kamenje, kadar se hočejo odpočiti. Nas bi gotovo bolele kosti, če bi storiili tako. Papuanci počepnejo tako, da leži vsa teža telesa v prstih na nogah. Mnogi narodi pa počivajo tako, da se deajo na tla in prekrivajo noge. V južni Afriki počivajo domačini na ta način, da se postavijo na eno nogo, medtem ko imajo drugo v kolenu upognjeno. Kdor jih vidi, se nehoti spomni na štokljo.

Hipokrat je od svojih učencev zahteval prisego, da svojim bolnikom ne bodo dajali smrtnih sredstev, tudi če bi jih bolniki sami zahtevali.

Proti žolčnim napadom pomaga, če vzamete dvakrat dnevno po 200 g olja, bodisi olivnega ali drugega.

Kdor ima otroke, pomni! Ne dovolj vsem močim ljudem, da bi svoje otroke poljubljali, kajti nič ne veš, kdo jih lahko okuži s kakšno boleznijo. Pestunje in dojilje naj se ne nagibajo z otrokom skozi okno — nesreča se zgodi kaj kmalu. Ne zaprite nikoli kakšnih vrat, ne da bi pogledali, ali ni otrok za njimi. V trenutku mu lahko s svojo nepremišljenostjo zmečkate prstke. Otrokom ne dajajte nikoli fizioloških zrn, kroglice, denarja in drugih majhnih predmetov, da jim ne zdrknejo v grlo. V prostoru, kjer je ogenj, ne pustite otroka nikoli samega.

Studiti se mora vsaka nesnaga; luksuz snaznosti spada med dovoljene luksuze.

Otroška usta. »Saj niti nisi tako utrujena, kakor sem mislil,« je rekel Jožek svoji sestri, ko se je vrnila od poroke domov. — »Zakaj pa naj bi bila utrujena?« — »Saj je vendar hišnica rekla, da si letala polnih šest mesecev za ženinom.«

V NOVO ŽIVLJENJE

Zalostno so peli zvonovi v jutro sv. Tomaža. Ljudje so sklanjali glave pod močjo njih pesmi in vsak se je zamislil v težko misel. Kako bi se tudi ne zamislil, ob epomenu na petero otrok, ki so jokali za mrtvo materjo in jo zaman klicali. Zvonovi pa so peli, peli in peli, kot da ne bodo nikoli več umolkli. Peli so pogrebno pesem materi, peli so pesem sočutja petim otrokom sirotam, klicali so usmiljenim: »Pomagajte-pomagajte-pomagajte!«

Snežilo je kar v kosmih kot da še nebo sočustvuje z nesrečno družino, ali kot da hoče pokriti in zabrisati veliko gorje majhnih otrok. Vsi smežniti so se zbirali pogrebi pred hišo. Novodolci so otepali sneg s sebe in se stekali v hišo, da zadnjič pokopre rajno. Ko so zmolili kratko: »Daj ji večni mir,« so se vračali ven in brisali solzne oči, ker je vsakega ganil pogled na otroke, ki so nemo, z groz. polnimi očmi strmeli vanje, kot da jih vprašujejo: »Cemu vse to?« in kot da jih obojeajo in prosijo: »Pustite nam mater, vrnite nam jo!«

»Uboji otroci,« so sočustvovali, »kaj bodo sedaj? Popolnoma sami so in največji je komaj deset let star. Ko bi še očeta imeli, bi že bilo, a umrl jim je pred dobrim letom dni in sedaj jih je zapustila še mati. Pač je težko umrla, ko je vedela, da jih zapušta tujim ljudem in jo je skrbelo, kako bodo dorasli. Še mrtvi se bere ta skrb z obraza.«

»Da, in najmanjši je star leto dni. Ta si bo pač najteže našel novo mater.«

Iz hiše se je slišal jok. Otroci so se stiskali h krsti, ki so jo dvignili z odra in strmeli v materine spokojno zaprte oči in trpko stisnjene ustnice. Te ustnice so prosile kropilce: »Usmilite se sirot, ne dajte, da se zgube, ne dajte, da pozabijo na Boga, ki jim bo sladil težko pot njihove mladosti. Učite jih vere, upanja, ljubezni, učite jih dela, zvestobe, molitve.« Materina ljubezen je klicala z usten: »Ne sovražite jih, sirote so! Ne bodite jim krivični, sirote so! Brez opore in varstva so, usmilite se jih!«

Sredi zasneženega polja se je pomikal sprevod v cerkev in na pokopališče. Prve grude prsti so votlo zabobele na rakev, da je ljudi zamrazilo do mozga. Otroci so jokali in mlo klicali: »Mama, mama, mama...«

Duhovnik je odmolil in odstopil od groba. Kmalu pa se je vrnil, prijel otroke za roke in jih odvedel s seboj. Nemo so mu sledili, njega se niso bali, on pa jih je peljal v župnišče, kjer jih je kuharica sprejela in pogostila. Župnik je prisedel k njim in govoril z njimi o mami, o očetu in o tem, da bodo morali odslej k tujim ljudem, da pa to ne bo nič hudega. V preplašena otroška srca se je začela počasi vračati jasna misel in nič posebno hudega se jim ni zdelo to, da bodo odslej pri tujih ljudeh, tako jim je znal župnik naslikati bodočnost.

»Da se boste počasi živeli v novo življenje, boste med prazniki kar pri nas. Pomagali boste postaviti jaslce.«

Jaslce! Jaslce v cerkvi in v župnišču! Ah, to je tako nekaj lepega! Kar pozabili so na to, da so zgubili mater in da nimajo očeta, ki bi skrbel zanje in da je njih dom prazen in da letos v njem ne bo jaslce. Zažarelo so jim oči in njih sanje so splovale daleč proč od sveta in njegovih težav.

Drugi dan je še vedno snežilo. Vse poti in gazi so bile zametene in novi grob je prekrila mehka odeja. V župnišče je prišlo troje mož. »Gospod župnik, zaradi otrok smo prišli. Sedaj so pri vas, pa tu ne morejo ostati. Mi vzamemo vsak po enega od starejših. Dosti že ne bodo pomagali pri delu, a vsak dan bodo večji in sirote so,« so govorili možje.

»Dobro, dobro, toda kam bomo dali najmlajša dva? Triletni Janez in enoletni Jožek bosta pač največja reveža.«

»Res je, res je,« so možje kimali z glavami in mislili, da tako majhnega otroka pač ni lahko vzeti v hišo.

»Sicer pa, možje, čež praznike bodo še pri nas, da bodo vsi skupaj praznovali. Medtem se

bodo morda oglasili sorodniki in bodo vzeli koga od njih.«

»Sorodniki se pač ne bodo oglasili, gospod župnik, ker jih ni več ko ena teta, pa še ta ima svojo družino in moža zapravljevalca.«

»Mama, mama, mama...« je zvenelo po ušesih Jarmove, ko se je vrnila od pogreba in vse te dni je si hotelo zapustiti to onemoglo stokanje in ihtenje malih, osirotelih otrok. »Mama, mama, mama...« To je rezalo do mozga. To je trkalo na srce in prosilo. Skušala se je otresti misli na nesrečno družino, če se je še tako trudila, se ji ni posrečilo. Venomer je sišala bolni jok in neprestano ji je plaval pred očmi rajna mati in zdelo se ji je, da ji nekaj narača in da jo nečesa prosi. Česa jo prosi? Kaj ji narača? Na to ni bilo težko odgovoriti. Za koga drugega bi mogla prositi umirajoča mati kot za svoje otroke? Kaj drugega bi mogla naročiti, ko to, da bodi ti mati mojim otrokom, da jim bodo dobra mati...

V njej pa je vedno določeneje rasla velika misel. Vedno odločeneje je tipala v njeno zavest, vedno močnejše jo je prevzemala: Kaj ko bi nadomestila mater najmanjšemu od teh ubogih sirot? Tako majhen in neboljzen je še. Kdo ga bo učil hoditi, kdo ga bo učil govoriti, kdo ga bo učil moliti? Kdo ga bo ljubil, ko nima več staršev? Kdo bo zanj skrbel? Njegov dom je razprt. Ona pa je gospodinja na velikem posestvu in nima svojih otrok. In je že skoraj zgubila nado, da jih ji bo nebo dodelilo. Hlša brez otrok pa je tako prazna.

Prišel je sv. večer in prazniki. Nikoli se ji ni zdel dom tako prazen in pust in brez smisla kot letos. Cemu vse to in za koga? Kdo se nedolžno veseli malih jaslce, kdo drhte pričakuje velikega dogodka, kdo z neoskrnjeno mislijo spremlja Dete in Njegovo mater na njuni težki poti? Kdo? Nihče od vse številne družine, ker to zna in zmore samo otroci!

»Andrej,« je poklicala moža, ki je bral za mizo. Dvignil je glavo in jo pogledal. Zdelo se ji je, da se v njegovih očeh zrcali le ena prošnja, ki jo nocoj razodeva Novorojenemu: daj mi sina, daj mi bčera, da ne bom v starosti sam. Daj mi ga, da bo delo mojih rok za nekoga, da bo moja skrb veljala nekomu.

»Več kaj sem mislila te dni?« Za hip je prestopila in iskala besed.

»No, kaj?«

»Da bi k nam vzeli najmanjšega od Ažmanovih otrok. Sirote so, pri nas pa ni otrok...« Z neizmerno težavo je izrekla zadnjo misel. Možu so omahnile roke in nemo je zastrmel vanjo. Borba se je vnela v njegovi duši.

»Andrej, saj si za to, ali ne? Saj je komaj leto dni star in postal bo ves naš. Pri nas bo dorasel.«

»Torej... torej... je to zadnja pot?« se je onemoglo trgalo iz njega.

»Zadnja ni, Andrej, toda videl boš, da bo prav, če storiva tako.«

Ura je tikala, mož in žena sta molčala in predla vsak svojo misel.

»Težko je to,« je rekel čez čas mož.

»Ni lahko, a je dobro in prav. Otroci so reveži. Ne morem pozabiti, kako so jokali in klicali: »Mama, mama, mama!«

»Dobro, premislil bom še,« se je odločil naposled, pogledal na uro in se oblekel za k polnočnik.

Med prazniki se je sonce smejalo z neba. Snega je ležalo do kolen visoko in mraz je bilo, da so se ljudje tiščali toplih peči. Skoraj po vseh hišah so še govorili o osirotelih otrocih in njihovi materi, ki jo je krila zemlja šele nekaj dni, le pri Jarmu ni padla beseda o tem. In vendar sta gospodar in gospodinja mislila skoraj samo na to.

Po praznikih so starejši trije otroci odšli vsak k svojemu gospodarju. Samo najmanjša dva sta ostala neprekrbljena. Jarmovi sta se smilila in tako rada bi ju vzela v svoj dom, toda mož ni rekel, ali sme ali ne. Minevali so dnevi, ko je bila vedno bolj na trnju. Končno ni mogla več prenašati nemira in vprašala je moža, kako se je odločil.

»Stori kot se ti zdi prav. Če vzameš oba, tudi nič za to. Nekje pač morata biti.«

Takrat so njene oči zažarele v veselju in zabvala se je v srcu Novorojenemu, da je uslišal njeno prošnjo. Saj je a tem stopila v novo življenje, ki bo z otroki in za otroke. Takoj je odšla in oba fantiča pripeljala in ko sta bila v hiši, se ji je zdelo, da je zdrknila z njenih ramen skrivna teža. Vsa nasmejana in srečna je pobožala otroke in rekla možu: »Pa stopimo z novim letom v novo življenje!«

Mož se je nasmešnil in dodal: »Da bi bilo blagoslovljeno!«

Use to

ljubezen st'ri

»Kdor Boga časti, srečno vsak živi.« in »Če Bog dom varuje, sreča v njem kraljuje.« Čita nad vratmi hiše Andreja Hribarja vsak, ki prihaja k njemu po opravihi ali na obisk. Je to ugleden in priljubljen gospodar v Hrastovem. Premožen, a pri tem tudi pošten, delaven in pobožen človek, ki začne v Božjem imenu vsako delo, in ki ga božji blagoslov tudi spremlja. Zdaj živi v blagostanju in skrbi le toliko, da svoje, z žuljavimi rokami pridobljeno imetje ohrani in tako tudi svojim otrokom prekrbi boljše življenje, kot ga je imel sam v mladih letih. Moral je namreč začeti svoje gospodarstvo »iz nič« kot se reče, to pa zaradi neuvidečnosti staršev ter zaradi njihove nezaupnosti in mrznje od njegove izvoljenke, sedanje žene, sploševane od vseh občanov.

Nihče ne bi verjel, da sta sedanjí resni in dostojanstveni Andrej Hribar in njegova žena Ana enadva živahna in vesela človeka, ki sta bila v mladih dneh zaradi svoje žive in vesele narave znana po vsej okolici. Ljudje so posebno Drobničkovi Ančici zamerili, da je, čeprav sirota brez staršev, vedno dobre volje, da je sam smeh in samo petje. Morda je tudi ta zavidičnost poleg vsega drugega povzročala nenaklonjenost Andrejevih staršev napram Anici.

Cela »Zlahta« mi jo brani, ker je revnega stanu, o, le brani naj jo, brani: moja je in moja bo.

Tako je bilo tudi pri naši dvojici. Andreju so starši prepovedali, da bi se shajal in razgovarjal z revno siroto Ančico, toda Andrej se za to prepoved ni zmenil, čeprav mu je vsa vas zamerila neposlušnost do staršev. On pa je vedel, da so se starši dali vplivati od ljudskih govoric in se niso potrudili, da bi se sami prepričali o Ančinem značaju. Andrej je mnogokrat poskušal staršem pripomoči do boljše mnenja o Anici: »Glejte, oče, to vendar ni Ančica v sramoto, če je revna sirota brez staršev! In kaj je ona kriva, če ji ljudje zavidajo, ker je vkljub svoji revščini vesela in zadovoljna? Ali naj bi jo samo zavoljo tega ne smeli vzeti? Revščina pač ni zadosten vzrok, da bi Ančka ne smela postati moja žena!«

Stari Hribar pa se ni vdal in je vedno trdil svoje: »Naš grunt nima para v celi vasi, vsega imamo dovolj, pa bi jemal tako deklino? Za tebe je dovolj izbire med najbogatejšimi dekleti v devetih vaseh naokoli! Zato pa ne uganjaj neumnosti, da ti ne bo žal! Povem ti, da je ne smeš vzeti! Če ne boš, kakor jaz hočem, te spodim zdoma in ne dobiš ne grunta, ne dote!«

Vendar pri Andreju niso zalegle niti prošnje, niti grožnje. Niti to, da je zaradi svoje ljubezni do Ančice končno res moral zdoma, ga ni odvrnilo od nje. Čeprav je osemnajst let star, je vstopil kot vajenec k nekemu mizarju — Ančice pa ni pustil. Poznal je njeno zlato dušo in plemenito naravo ter vedel, da so vse govorice o njej le izmišljotine par zlobnih ljudi v vasi. Vedel je tudi to, da mu njegova dobra mati naskrivaj prav daje in da ga, če tudi je od doma, vedno spremlja njena ljubezen in njena molitev. Položil je torej svojo esodo v božje roke, pa se ni razburjal niti takrat, ko ga je oče razdednil za sluja, če se poroči z Anico. Ostal ji je kljub tej grožnji zvest in ji je večkrat pravil, kadar sta se videla: »Vidiš, Ančica moja, koliko sem žrtvoval za tebe! A ker vem, da nič od tega, kar pravijo ljudje, o tebi ni res, te imam še veliko rajši in hočem tudi ljudem to pokazati!«

Ančica pa mu je odgovarjala: »Čeprav naju vsi ljudje zapustijo, Bog naju ne bo, če bova počeno živila. In čeprav nimava nič, se bova mogla počeno preživljati. Bog bo gotovo najino delo blagoslovil, če ga bova prosila za njegov blagoslov.«

Andrej je odšel k vojakom. Njegova Anica pa je enako marljivo kot prej živala vsak večer pozno v noč in skrbno ter vztrajno varčevala. Po poldrugi letu se je Andrej vrnil in se kmalu odločil, da se vzameta z Anico, čeprav se njegov oče ni dal omajati od svojega sklepa.

Zato se je Andrejeva svatba z Anico izvršila povsem skromno, čeprav je bil doma z velikega grunta in bi morala svatba takega fanta trajati več dni z godbo in vsemi slovesnostmi, ki pritičejo ženitovanju tako bogatega kmečkega sina.

(Dalej prihodijo...)

Matajevo Matija

RADO MURNIK

VESELA NOVELA

»Ti pa tudi vse ugameš no,« je odgovoril Mataj v zadregi. »Pa sem bil res neumen.«

Spomnil se je Dimke, ki postregel s kladjo, jo pomotal in napojil. Po večerji je sedel z beračem zopet na klopec.

Stemnilo se je popolnoma. Bledočista luna, napol skrita za podolgastim oblakom, je čarobno obsevala njegove robove in del neba okoli sebe. Na sosednem holmu so kurili Telebanovci kres. V trepetalem svitu velikega ognja so se premikale bajno očarjene postavice. Včasih je gost dim zakril zibelj, kmalu pa je živi plamen zopet visoko švignil kvišku; razsvetljeni kolobar se je širil, kresale so se iskre in letele na vse strani. Telebanovci so ukali in vriskali in skakali preko ognja. Daleč v temnem gorovju sta gorela dva druga kresa kakor sveči. Mataj in Hudopisk sta dolgo gledala, kako kresujejo Telebanovci.

»Matija — zdaj boš moral pa iti,« je spomnil Andraž zehajočega prijatelja.

»Nocoj stoji luna popolnoma tako, da jo raz križpot nad Golo jamo vidiš ravno nad Katjo skalco,« je pripomnil berač. »Le pazi, da boš takrat gotovo v risu!«

Mataj je ukresal ogenj in prižgal lojenko. Obledel je kamilozo, snel podobico svojega preljubega patrona in materin molek z utipanimi jagodami in velikim križem raz steno in spravil oboje v žep. Vzel je matjevo kost in leskovke, si oprtal koš in se poslovil od Andraža, ki mu je želel obilo sreče.

Počasi se je gugal po grižu doli, prebredel potok in zavil v goro. Zdaj glasneje, zdaj tiše je žuborela voda v temni strugi. Nočni metulji so se vozili na izprehod, kresnice pa so jim prijazno svetile po grmovju in visoki travi. V dolini spodaj je petpedikala prepelica.

»Hudič ima rogove in kremplje, jaz pa molek in patrona,« je modroval Mataj sam pri sebi. Utopljen v svoje misli, se ni oziral in ni opazil, da mu sledi navihani Andraž z vilami.

Pot je vodila Mataja na osojno stran gorovja. Skrit vir je curil med skalovjem. Iz prepada, iz globokih rup je donašala vlažna sapica vonjavo po gobah, troblem lesu in gozdni smoli.

Naredil je ris, hitro stopil vanj in postavil koš poleg sebe.

Truden po dolgi hoji je dospel Mataj na križko nad Golo jamo. Naredil je ris, hitro stopil vanj in postavil koš poleg sebe. Zdaj, ko je bil sam in domala utruvan, se mu je zdela stvar zopet vsa drugačna.

Nebo je bilo osuto z drobno zlatnino. Iz za razkopenega oblaka je lila luna medle žarke na stoletne smreke in hraste in skozi vejave tkala srebrne niti na visoko praprot, lažje, resnjak in mah. Kakor okamenela so stala cvetoče rumenobeke kresnice. Nobena vejica, nobeno peresce, nobena bilka se ni ganila široka naokoli. Gozdne sence so si podajale črne roke kakor roj prežetih, pretečih strahov.

Komaj streljal od Matajevega risa se je zadovoljno muzal Andraž Hudopisk za gostim leščevjem in preobračal Devetakovega Pavla zimski kozuh, ki si ga je bil prinesel popoldne semkaj iz Zaplane. Iz njega je izvelkel črno kučmo, dva kravja rogova, rep, verigo in oglje in se jel pro-oblaciti v strašnega vraga.

»Zdaj sem pa sam, kakor stare babe zob,« je tarnal Mataj na tihem. »Če bi imel vsaj kaj družšine v nevarnosti, potem bi že bilo. Pa mi ni prišlo na mar, da bi bil povabil Andraža s sabo! Špehomalbi bi bil pa res lahko šel z mano in se skril kje blizu mene, da bi ga poklical na pomag-
ganje, kadar bi mi bila sliša. Pa me je pustil sa-

Mataju se kostrečijo lasje, vsak mu stoji pokoncu kakor žebelj.

mega, izkušnjava grda, zapeljivec nemarni, ki je že vajen peklensčka in ve bolje od mene, kako je ravnati a hudob. O preklicano žganje, ki si me zmotilo, da sem šel v past, ko sem vendar že rekel, da ostanem rajši doma. Ali me niso učili moj oča, Bog jim daj vse dobro, ali me niso svarili: Matija, ne preklinjaj, pameten bodi, hudiča pa le pusti pri miru, pa bo on tebe tudi! Oh, da se nisem jaz prej spomnil tega — zdaj je že prepozno, zdaj ne smem iz risa! Kaj sem silil v ris, kakor cigan v pekli! Zakaj nisem dejal, da me boli glava, kakor je jutraj berač! Tako je, če se človek ne domisli pravega o pravem času. Ohi da bi bilo le že jutro! Bog ve, če ga še dočakam! Ljuba rajnica mati, ki ste gotovo v nebesih, prosite Boga za svojega nesrečnega sina! In Bog daj, da bi se zamudil hudobec a prav najnim opravo komersibodi drugod, prav daleč od tod, na drugem koncu sveta in da ne bi mogel nocoj semkaj! Oh, ali bi se jokala in tresla Anka, revica, če bi vedela, v kakšno nevarnost sem zagazil jaz, sirota! Nič mu ne bom žvižgal, satanu, in nič ga ne bom klical! Saj nisem tako neumen! Kar lepo tiho in pohlevno bom čepel tukaj v risu pa molil prav pobožno rožni venec in vse molitvice, kolikor jih znam. Ko se ozorj, jo pa lepo tiho in naglo popiham domov — in razpotje nad Golo jamo me ne vidi nikdar več, ponoči že ne! — Kaj je to? Nekaj poka tam zdola!...«

Mraz ga izpreletil po vsem životu. Sreče mu jame utripati hitreje, burneje. Plaho gleda tod in tamkaj, kdaj pride kaj in ga pogoltne.

»Ojej, čebule tudi nimam nič s sabo, čebule!« vzdihne obupan. »Po meni je, če se pripode veščice!

Zdaj se pojavi iz za starega hrasta kosmata, črna prikazen z rogovoma, verigo in vilami. Mataju se kostrečijo lasje, vsak mu stoji pokoncu kakor žebelj.

»Je že tukaj... hudič... četudi ga nisem klical!« si misli prestrašen in se prekriža na dolgo in široko. Obliva ga kurja polt, kolena se mu šibe, šklepetajo mu zobje. »Kaj bo z mano! — Oče naš...«

Tedaj pa se dogodi nekaj takega, da se začne dita obadva, zdvajajoči Mataj in našemljeni Andraž. Nad križpot priprha črna pošast z žarčimi očmi, pošastna velika — sova.

»To je drugi hudič!« se zdrzne Mataj in takoj upogne glavo, ko zagleda peklensko strašilo. »Tep-la se bosta za mojo ubogo dušo! Bog mi pomaga! in ti, sveti Matija!«

Popusti svoj koš v risu in se nemudoma zadrvi po gozdu doli, kar ga neso noge. Tako dirja po lozi, da ne ve, ali leti po glavi ali po nogah. Vrh ulesne drše počene in se kar po hlačah jadrno po-pelje v dolino.

Globok vzdihljaj se mu izviže iz izmučenih prsi, ko prisopiha na Matajevino. Škoči v bajto, se zaklene, prižge lojenko, poklekne in jame zvesto moliti na glas.

Dobre pol ure pozneje je potrkal na okence berač, zdaj zopet umit, brez kozuha, brez rogov iz repa. Nanovo se je zganil Mataj; vendar je šel odprti takoj, ko je spoznal glas Hudopiskov.

»Jaz te iščem po gozdu, da bi ti pomagal nositi koš, ti pa čepiš doma!« je godrnjal Andraž, »Kje imaš cekine?«

»Nikjer,« je klavirno zajavkal Mataj. »Pomisli! — dva hudobca sta silila proti mojemu risu, kaj dva! Tako so se mi ječili lasje, da mi je klobuč padel z glave! Oh, strah me je bilo pa že tako, da se mi še zdaj tresejo hlače. Bal sem se, da ne pride še tretji zlodej nadme ali pa kar pol pekla — in pobrisal sem jo, pa še prav srečno.«

»Tako?« je zarentačil berač. »Saj sem si precej mislil, da ne bo nič, strahopetec! Zdaj se pa le obriši za gospoda in župana! In pa sram te bodi, sram! Lahko bi bil dobil zlata — od obeh!«

»Niš za to, Andražek, ne bodi no tako hud,« mu je prigovarjal Mataj, odpravljaje se spat. »Jutri, v četrtek, pojdem pa v Ljubljano in pri-
nesem tudi tebi kaj lepega s sabo!«

»Lahko noč, bojazljivček!« se mu je rogajl prosjak. »Ležat grem v seno, da ne bom poslušal tvojega hrkanja!«

Mataj je zaklenil za njim, upihnil svečo, zlezal v posteljo in si mislil: »Jez! se ali ne jezi, menš vseeno! Le hvala Bogu in mojemu preljubemu pas-tronu, da sem o pravem času odnesel ubogo dušo v zdravi koži, he he! Ali bi se bila jokala Anka — če bi me bil vzel hudič!«

7.

Uhačaj

»Velik dan je šel« je budil drugo jutro Andraž Mataja in ga miketal za ramo. »Lepo vreme je. Če res hočeš danes v Ljubljano, le pokonci, zaspane!« Mataj je zazehal, si mel oči, se dvignil v škri-pajoči postelji in zagotavljal prijazno: »Kajpada!« pojdem in takoj vstanem, če tudi bi rajši spal do opoldne. Kaj bi vedno pustoval tukaj? V Ljubljani moram, vsaj kaj sveta vidim in izkusim!

Bosopetil je v vežo, si prinesel vedrico vode iz potoka in se jel umivati. Obrišal se je s postelj-no rjuho in šel kurit, da bi skuhal mlečne kaše. Andraž mu je pomagal pri ognjišču, on pa si je poiskal izpod postelje svoje nakovane škornje, odrgnil letošnje in lanske blato s trsko z njih in jih namazal z jančevim lojem.

Vzel je iz miznice počeno ogledalce in se čohal s glavnikom, ki mu je upadla malone polovica zob.

(Nadaljevanje prih.)

Kadar podmornica napada

Nalaganje torpedov na podmornico.

V oddelku za posadko je le nekaj zložljivih postelj, miza in stoli. Miza čestokrat nadomešča posteljo, kajti kdor nima posla, mora ležati, da porabi čim manj zraka. Nadaljnja ozka soba ima ponosen napis: soba za častnike. Na levi strani so spet pipe in ventili, na desni pa je nekaj zložljivih postelj. Dve, tri postelje so vedno pokrite z mapami in zemljevidi. Tudi oficirji žive po načelu »tople postelje«, kar pomeni, da tisti, ki koga zamenja v službi, leže na tople postelje. To je tovariško.

Se zelo važnega dela podmornice vam nisem opisal: to je oddelek za torpeda. Tu leže 4 torpeda v ceveh, katerih zadnji deli imajo komplicirane naprave za streljanje.

Celokupna notranjost podmornice je tako komplicirana, da mora postati tudi mornar na podmornici stroj. Vsak član posadke pozna vse tajnosti podmornice, kajti to so izbrani ljudje.

Poročnik, tretji oficir in neki mornar so menda že stotič pregledali torpeda in cevi, saj jih bodo vsak trenutek rabili. Velika nesreča bi bila, če bi torpedo zgrešil svoj cilj. En sam torpedo velja 2000 funtov in tudi sovražnik bi podmornico odkril. Vse je v redu.

»Cevi in torpeda so v redu, gospod kapitan!«

»Hvala! Številka ena!« Kapitan je pogledal na svojo uro.

»Da! Nekaj se čuje na hidron!«

»Dvignite počasi podmornico na globino 70 stopinj!« Motorji so zarenčali, dolg, črn kazalec za merjenje globine se je vidoma pomikal nazaj. S skrbjo so ga mornarji gledali, toda

brez strahu. Imeli so eno samo skrb; izogniti so se morali usodni napaki, da se namreč sunoma ne dvignejo na površino.

»Trideset stopinj! Periskop gor!« Že se je približal periskop in odprtina za gledanje je bila na desnem očesu. Sivozelena morska voda je postajala vedno svetlejša.

»Stoj!« Vodene kapljice so se razredčile in kapitan je že gledal površino morja. Samo 20 cm je bil periskop nad površino in podmornica je plula tako počasi, da je bila brazda na morju neopazna. Samo nekaj sekund in padlo je povelje: »Spustite periskop!«

Odmaknil se je od periskopa in izdal nešteto povelje: »V desno za 40 stopinj! Desni motor z vso silo, levi počasi! Pripravite torpeda!« Vse se je v hipu izvršilo.

»Križarka v spremstvu rušilcev. Nahačamo se v 20. oglu glede na njeno desno stran. Oddaljeni smo 6000 stopinj. Dajte podmornici brzino 18 vozlov!«

Ponovno je prišel k periskopu in vse oči posadke so bile uprte vanj. V očeh se mu je začrtala slika, ki jo je gledal le dve sekundi.

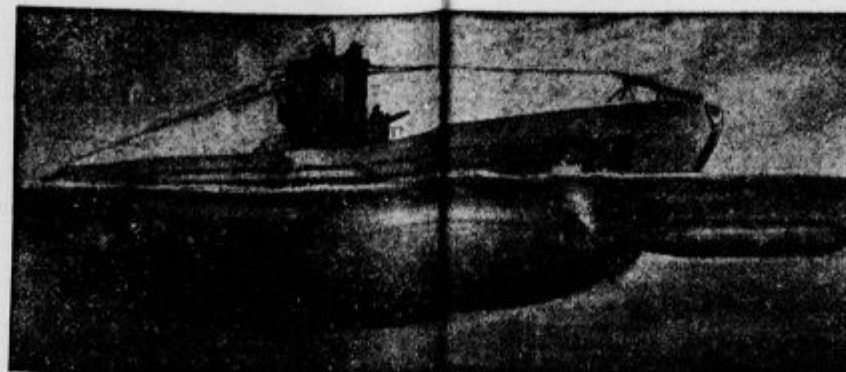
Kuhinja v podmornici.

Notranjost podmornice.

Podmornica s torpednim čolnom; s njim lahko v slučaju potopitve podmornice pride lahko na površje vode.

Podmornica je izvelila torpedo.

Rad bi še gledal, toda podmornica hiti in brazda bi se poznala. Brzina pa mora biti, zlasti brzina v odločnosti.

»Ustavite oba motorja! Menjajte smer! Globina 30 stopinj!« Popoln molk, le motorji lajajo vedno počasneje... Podmornica skoraj stoji.

»Dvignite počasi periskop!« Kapitan bulji v periskop. Posadka ga nemo gleda — odigrava se drama...

»Ustavite periskop!« — le malo je gledal. »Spustite!« Velika bronasta cev je skoraj padla. Njen tanki rob je bil na površini le hip in dovolj je bilo. Moralo je biti dovolj!

»Poglejte k cevem!« Še nekaj nemih pogledov, še malo razmišljanja. V duhu je že štel sekunde: če vzdigne periskop prekasno, je za vedno izgubljena prilika, če se prenaagli, bo morda opažen in izgubljen. Odložil se je:

»Počasi dvignite periskop!« Roke je vtaknil v žep, da ga skušnjava ne zmoti in ne dvigne preveč.

»Dovolj! Dol periskop!« Samo hipec je gledal in dovolj je videl: kapitanski most sovrane križarke točno v središču periskopa!

»Zažgi!«

Povelje je odjeknilo po vsej podmornici, ki se je stresla, ko je prvi torpedo izletel, na-

Strojni oddelek v podmornici.

Kukalo na podmornici, ki kaže zadetek na sovražni ladji.

lahko žvižgajoč. Takoj za njim je izletel še drugi...

»Spustite periskop! Oba motorja s polno brzino! Še nižje v desno!« Podmornica je dvignila rep in globoko potonila. Silna eksplozija: prvi torpedo je udaril v cilj. Nekaj članov posadke je pokazalo zobe, eden pa se je celo nasmejal... Čeprav so bili globoko pod vodo, so slišali nad seboj rušilev propeler. Hotel jih je ujeti, pa so ušli. Toda rušilec ima globinske bombe. Takrat pa se je podmornica nagnila v stran zaradi silne eksplozije. Električna je ugasnila, varovalke so zgorlele. Podvodne bombe so bile že blizu.

Z žepnimi lučmi so stekli mornarji k aparatom. — Druga, tretja bomba, toda ta je že dalje. Kazalci kažejo 100 stopinj globine.

»150 stopinj! 200 stopinj! Dajte!« Kapitan govori mirno, kakor da je na manevrih v domačih vodah...

»Številka ena! Poglejte, kakšno škodo so nam napravili!« Podmornica je bila 200 stopinj globoko.

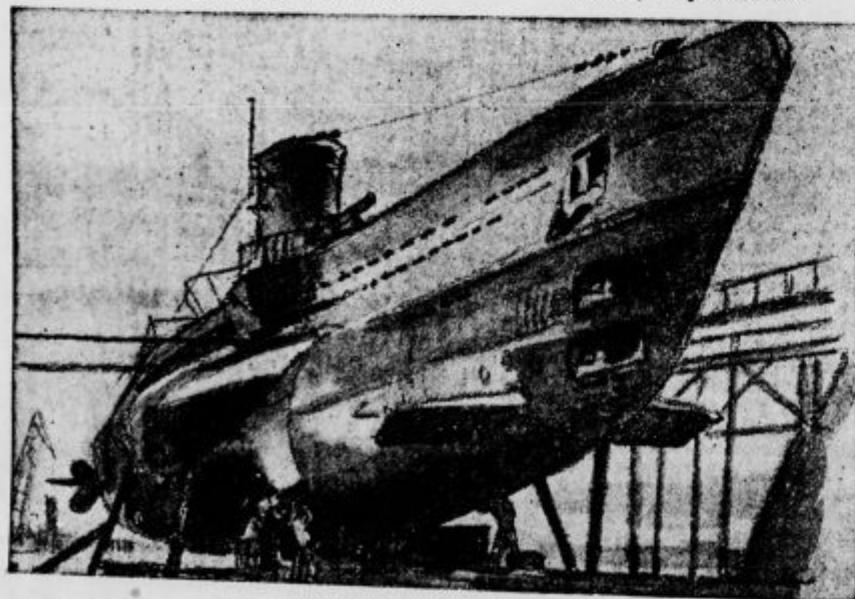
»Voda vdira v podmornico na nekaterih mestih, a ni nevarnost!«

»Dobro!« Toda nova eksplozija v bližini je pokazala, da rušilci iščejo. »Položaj je resen — poslužimo se prevare!«

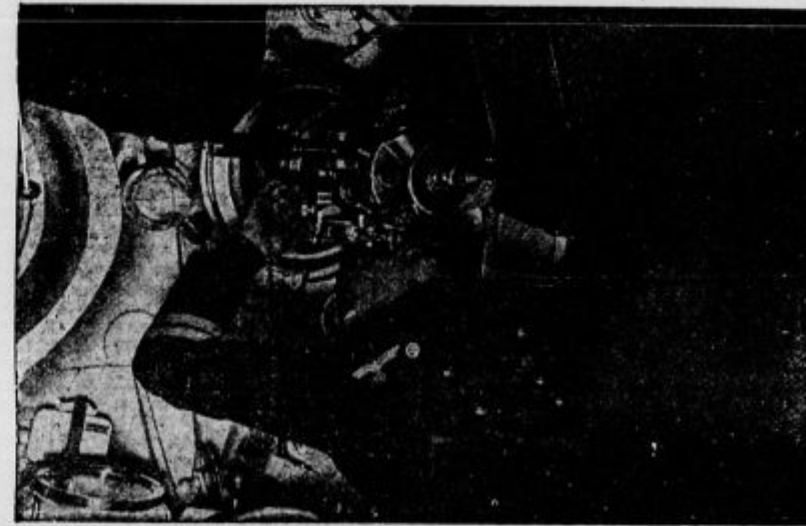
200 stopinj nad podmornico so rušilci opazili na površju zračne mehurčke, ki so prihajali iz podmornice. Čakali so in gledali. Takrat se je na površini pojavil še bencin iz rezervnega tanka št. 6 in je napravil masten madež, ki se je stalno širil.

Radijske postaje na rušilcih so javljale na vse strani novico... Rušilci so odpluli.

V globini pa se je podmornica oddaljevala od kraja napada in se je namestila na morskem dnu, da si opomore. Pred mrakom se ne sme pojaviti na površini, da bi znova napolnila akumulatorje in sporočila svetu po radijskem brzojavu, da je potopila križarko. Mornarji so legali k počitku 200 stopinj pod gladino.

Podmornica v ladjedelnici.

Poveljnik opazuje iz notranjosti podmornice sovražno ladjo.

Povzet s kavkaških planin.
Spisal M. De Carnoo.

SREBRNA OPANKA

»V tem primeru jo pošlji k meni. Ne manjka mi sredstev, da ustrahujem takšnega otroka... Poskrbel bom, da bo ubogljiva...« Nato se je zasmejal in nadaljeval: »Za vse tukaj je ta deklica zamorka. Imenovala se bo kakor prejšnja: Kibišja iz Afrike, čistokrvna zamorka... Naj nihče o tem ne dvomi... Še enkrat ti ponavljam: Drži jezik za zobnike!

XVI.

Že pred nekaj dnevi je cirkus dospel v Smirno. Zgodaj zjutraj so se pričele vaje za večerno predstavo. Salastri je stal sredi arene in z bičem v roki nadzoroval posamezne vaje. Njegov glas je bil oster, ukazujoč.

Črna Kibišja je že tretjič ponovila svojo vajo z izredno spretnostjo. Nazadnje pa je morala še plesati na konju. Videti je bilo, da je zelo utrujena.

»Pogum, Kibišjate! Ji je zaklical ravnatelj. Začni s plesno vajo!

Toda Kibišja se ni počutila dobro. Proseče je pogledala proti stropu, kjer je visela vrva, za katero se je pri poskusnih vajah navadno oprijemala.

»Ne čutim se varno,« je dejala, »potrebovala bi vrvo.«

»Ne boš je dobila!... Ali naj te vse življenje držimo na vrvi?... Saj delaš že več kot eno leto. Nobene pomoči ne potrebuješ več.«

Kibišja je še vedno gledala vrvo. Nešteto krat ji je ta vrva bila v pomoč. Konec vrvi je držal ravnatelj v roki, in če je jahalka omahnila, je zadoštovalo, da je on potegnil za vrvo in deklica se je zopet mogla zravnati. Že sama zavest varnosti ji je zadoštovala, da se je mogla obdržati v ravnotežju. Danes pa je tako utrujena in boji se.

»Kaj se obotavljaš! Začni že vendar!« ji je zaklical ravnatelj.

Deklica se kar ni mogla odločiti. Vedela je, da je vaja, katero mora izvršiti, zelo težka. Plesati mora na konju, medtem ko ta drvi v krogu po areni. Zelo nevaren je ta ples. Gorje, če le za hip izgubi prisotnost duha!

»Zgani se vendar!« je ves besen zakričal Salastri.

Kitajec se je postavil ob robu arene in s pogledom bodril malo jahalko.

Kibišja je skočila na konja in začela plesati, medtem ko se je konj ob zvokih godbe spustil v dir.

Mala jahalka je z veliko spretnostjo pripogibalala kolena, se sklanjala in obračala. Nenadoma pa je Salastri počil z bičem. Deklica se je zblala, njeni gibi so postali negotovi... V glavi se ji je začelo vrteti... Padla je...

Padla je v naročje Kitajcu.

Z bliskovito naglico je Kitajec planil proti njej in padla mu je v naročje. Konj pa je zdiral naprej.

Kitajec je z deklico v naročju krenil proti izhodu.

»Kam greš, Kan-fun?« je zaklical Salastri. »Saj ni ranjena. Postavi jo nazaj v sedlo!« Zapomnila si bo in bo prihodnjič bolj pazljiva.

Kitajec se je ustavil in se okrenil proti gospodarju. Njegove oči so se divje bliskale. Z veliko težavo se je premagal in dejal:

»Kaj ste rekli? Nisem vas razumel.«

»Ukazujem ti, da jo zopet postaviš v sedlo!« je zakričal ravnatelj ves divji. »Postavi jo v sedlo!... Ali si razumel?«

Kan-fun je hotel ugovarjati... Toda premislil se je. Pogledal je deklico, ki je brez moči ležala na njegovih rokah in dejal odločno:

»Po tem pretresu naj še dela?... Tega nikakor ne zmore... Če si zlomi vrat, bo konec s predstavami. Brez nje bo cirkus propadel. Paziti moramo nanjo.«

Ne da bi čakal na gospodarjev odgovor, je odnesel deklico iz arene.

Mala jahalka ga je pogledala z objokanimi očmi in dejala:

»Kako si dober... Samo ti si tukaj dober.«

Kan-fun je vztrpetal. Nagnil se je nad deklico in ji zašepetal:

»Tiho! Tiho! Ne veš, kaj sem storil in kdo sem.«

Nikoli še ni toliko govoril. Njegov glas je trepetal, njegov pogled je potemnel.

Odkar je bila v Salastrijevi oblasti, je mala zamorka nocoj prvič zaspala z nasmehom okoli ust.

Molčeč igralce, ki se ni brigal za nikogar in ki je živel sam zase, je postal njen branitelj. Čutila je, da ni več tako sama in da je strašna usoda, ki jo je zadela pred enim letom in iz katere ni videla nobene rešitve, sedaj manj trda.

XVII.

V Salastrijevem cirkusu se pripravila slavnostna predstava za prihodnji teden, tik pred odhodom. Ravnatelj boče, da bi ta poslovilna predstava bila nekaj posebnega. Najel je izredno izurjenega žonglerja, čigar umetnije naj bi predstavi dale še večjo veličastnost.

Treba je bilo popraviti in prenoviti vse obleke z zlatimi našitki in zvončki, ki v blesku luči pritegujejo poglede in ki napravljajo predstave še bolj učinkovite.

»Kibišja,« je dejala Kornelija mali zamorki, medtem ko je pregledovala obleke artistov, »danes popoldne boš šla v mesto, da kupiš nekaj malenkosti. Potrebujem zvončke in trakove za obleke ter zlate rese za konjske opreme. Preden odideš, pridi k meni po denar.«

»Kdaj naj grem?«

»Ob šestih. Do tedaj pripravi svojo obleko in si osnaži čevlje. Toda predolgo se ne smeš muditi. Ob sedmih je skušnja in dobro veš, da gospodar ne trpi, da bi kdo zamujal.«

Kibišja je bila vsa srečna, kadar je smela oditi v mesto. Ko je prišla iz cirkusa, se je vedno olajšano oddahnila. Vrvež na ulicah in izločena okna so jo raztresla, da je za hip pozabila na gorje, ki jo je zadelo. Kako strašno je trpela, ko je spoznala, da se je ljubka Nadgriš spremeni v zamorko Kibišjo, ki je morala ohraniti svojo črno barvo in biti alepo pokorna nasilnemu gospodarju!... Večkrat je mislila na beg, toda Kornelija, kateri jo je gospodar zaupal, je strogo pazila nanjo, tako da se skoraj ni mogla ganiti nikamor. Vedela je, da če bi poskusila zbežati in bi se ji beg ponesrečil, bi življenje zanj postalo še bolj neznosno. Zagrozili so ji, da bi jo policija prav kmalu izsledila in privedla nazaj. Ob sami misli na to jo je prešinjala groza.

Zato Kibišja ni niti malo mislila na beg, ko je popoldne korakala skozi mesto in nakupovala drobnarijo, kateri ji je naročila Kornelija. V mestu, kamor so prihajali ljudje iz vseh delov sveta, njena črna polt in njena svilena progasta obleka nista vzbujali nobene pozornosti. Kvečjemu se je komu čudno zdelo, kako da ima zamorka tako lepe modre oči. Toda saj se nikomur ni moglo niti sanjati, da ubogo malo Nadgriš vsak večer mučijo, da spremenijo njeno nežno belo polt v črno zamorsko.

Mala zamorka je nakupila vse, kar ji je bilo naročeno in se je napotila proti cirkusu. Toda ni se ji mudilo, zato se je vračala po čim daljši poti. Ko je šla počasi mimo cerkve, je videla več žensk, ki so vstopale vanjo. Skoraj nagonsko jim je sledila, odprla velika vrata in se splazila v sveetišče. Vrata so se neslišno zaprla za njenim hrbtom. Do tedaj še nikoli ni prestopila cerkve-

nega praga. Zagledala je cele skupine ljudi, ki so klečali, nekateri pa so odhajali. Počasi se je bližala oltarju, na katerem je stal velik kip nebeške Matere, ki je držala v naročju ljubko Dete. Otroček je iztegoval ročice, kakor da bi hotel objeti tiste, ki so pred njim klečali. Številne sveče so razsvetljevale oltar.

Deklica je kakor zamaknjena gledala prelepo Gospo z otročičkom. Pokleknila je, kakor je videla storiti druge in njene modre oči se niso mogle več odmakniti od oltarja.

Mislila si je:

»To je Jezus kristjanov... Mitjev Jezus... Jezus, o katerem mi je govorila gospa Dumont...«

Toda čas mineva... Verniki so začeli odhajati, sveče so dogorevale... Vrata so se že večkrat zaloputnila, toda mala zamorka ni slišala ničesar... Niti ganila se ni. Medtem se je že znočilo... Kibišja pa negibno kleči pred oltarjem in razmišlja... razmišlja toliko stvari... Nenadoma pa sklene roke in zamrmra:

Deklica je ostala pred kipom tiha in sbrana.

»Jezus, rada bi te ljubila!«

»Deklica, zapreti moram,« je tedaj nekdo zašepetal blizu nje.

Kibišja se je zdrla in dvignila pogled. Zagledala je ljubezniv obraz, obdan z belim pajčolanom, ki se je sklanjal k njej.

»Deklica, ob Jezusu pozabljaš na uro... Kako lepo si molila!«

Redovnica se ji je ljubeznivo nasmehnila, mala jahalka jo je zmedeno pogledala in tiho dejala:

»Ne znam moliti... Toda tako zelo rada imam tega otročička... Saj vem že precej o njem...«

»Če ga ljubiš, je prav toliko, kot da bi molila,« ji je pojasnjevala redovnica. »Božje Dete ničesar drugega ne želi.«

»Gospa, vidim, da se je stemnilo. Prosim povejte mi, koliko je ura.«

»Sedem je, hčerka moja.«

Deklica je planila kviku in brez besede stekla iz cerkve. Po poti je utegnila komaj toliko postati, da je zajela sapo. Vsa upehana je pritekla do cirkusa in se splazila v areno.

Vaje so se že začele in Salastri je deklico sprejel s klofutam. Tudi Kornelija jo je ozmerjala.

»Glej, da tega nikoli več ne storiš,« ji je grozeče dejal gospodar. »Za kazen sedaj na boš smela iz cirkusa, dokler ti tega izrecno ne dovolim. Pazil bom, da moje zapovedi ne prekršiš. Sedaj pa na delo!« (Nadaljevanje prihodnjik).

DOGODIVŠČINE

PATRA GEBHARDA

P. Gebhard! Dolgo Te že krije črna zemlja tam za širokim Oceanom. A vedno mi še živiš v spominu kakor v tistih dneh, ko sva se spoznala.

P. Gebhard je bil sin tirolskih gora. Kdor je pa sin gora, ve, kaj to pomeni, zlasti če nima več gora in je ločen po kraju od lepote in veličanstva, ki ga vzbujajo silni gorski vršaci. Kot Tirolec je bil p. Gebhard tudi navdušen planinec. Kako je ljubil gore, spoznamo lahko iz tega, da se je mož kljub svojemu kapucinskemu uboštvo spustil brez vodnika, sam na 3600 m visoki Dahstajn.

Ta predrznost je bila vzrok, da sva se spoznala. Zaradi nje je bil p. Gebhard prestavljen v škofjo Loko, da je bil tako bolj oddaljen od svoje gorske skušnjave. Tu je bil vesel, če je smel stopiti na divni »Krancelj« tam nad Loko.

Krancelj ni visok, dokaj pod 1000 m sega njegov ponosni vrh, katerega hoče močtni Ljubnik v svoji prešernosti kar potlačiti. Vkljub svoji ponižnosti se pa lahko ponaša s krasnim razgledom na kamniške planine in pa tja daleč preko širokega soriškega polja. Pa tudi ozadje njegovo ni brez lepote. Poleg plečatega Ljubnika, Križne gore, Planice in Sv. Jošta se ozira nanj velikanski selške doline, strmi Ratitovec, iz dalje sem pogleduje na Krancelj tudi bistro oko Triglava.

Vesel je bil p. Gebhard, če je smel stopiti na tilnik loškega Krancija, še bolj je bil pa vesel prijaznega nasmeha ponosnega Triglava.

»Le čakaj!« mu je govoril v prijazni tirolščini, »bo že prišel čas, ko se bova pogledala od blizu. Samo da boš takrat priazen! To si pa želim, zelo želim.«

Obljubiti je moral namreč navdušeni planinec, da ne bi nikdar več lazil po plečih in po glavi visokega Dahstajna. In držal je obljubo. Saj jo je lahko, samo da ga je enkrat spravil sebi pod noge. Ni pa v svoji ljubezni do gora oblubil, da bi ga pot ne zanesla na kakšno drugo goro. In tako druga gora, ki mu je delala skomine, je bil Triglav.

»Kdo bi šel z menoj na Triglav?« je premljal p. Gebhard sam pri sebi, dokler meni, takrat ponosnemu maturantu, ni odkril svoje namere in mi s tako živo besedo opisoval lepoto gorskega življenja in planinskih doživljanj, da me je kmalu omamila in me premotila.

»Samo da se mi ne opijete,« me je evaril. Takrat je namreč le veljalo za hribolazca pravilo, da je dobro in koristno, če ga malo cukneš. Šele pozneje, ko se je pri nas in drugod pobilo dovolj turistov, ki so imeli kljub jasnim in sončnim dnevom le malo preveč meglen pogled, šele potem je prišlo do veljave pravila, da »ga« turist ne sme preveč cukati in da ne sme preveč preiskavati, kakšno dno ima kozarec.

»Ali mi obljubite, da ne boste pili? Da ne bom imel križev z vami, kakor sem jih imel s tistim študentom tam na Dachsteinu?«

In pričel je in razpletel vso dolgo zgodbo, kako je našel turista študenta tam na robovih dahstajnskih in koliko je imel trpljenja z njim, preden ga je predrnil iz omotice in dokler ga ni vsega premlelega prinesel in pripeljal v planinsko kočjo. Ko je bilo vprašanje alkohola ugodno rešeno, sem dobil dovoljenje, da smem postati njegov pravi popotni spremljevalec.

Ni pa bilo to vprašanje tako ugodno rešeno doma.

Saj veste, kakšne so in bodo naše matere. Bojce, skrbne in zaskrbljene. »Padel boš, ubil se boš, drugod te bodo pokopali, nikoli več te ne bomo videli, vsa šola bo zastoj.« In tako dalje so šli v brezkončnost vsi močasti ugovori in pomisleki. Komaj sem sproti dopovedoval, da sem dosti star, zadosti pameten in previden, da se ni treba ničesar bati...

Treba je bilo vpreči še dobrega patra, ki je porabil vso svojo zgovornost in vse svoje znanje slovenščine, kolikor si je je tekom nekaj mesecev v Loku nabral.

Gebhard je hotel svoje bivanje v Loku izkoristiti s tem, da se je marljivo pričel učiti našega jezika. Kolikokrat sva šla lepo mirno po cesti. Pa je naju došel ali prehitel možakar, ki se je vračal s polja ali iz mesta. Pater pa z njim v

pogovor. Nemalokrat sem se prislinil zraven, da bi posredoval in igral vlogo tolmača. Pa me je kar na lepem odrinil.

»Če ne bo šlo, pa pomagaj, dokler bom sam zmoget, pa mi nikar ne pomagaj.«

Tako mi je prigovarjal. Pa se je zato kar dobro naučil našega jezika. Vsaj toliko, da ga ni bilo mogoče prodati.

»Tako bo šlo tudi na poti,« mi je prigovarjal. »Jaz bom govoril, ti pa bodi blizu, da boš pomagal, če ne bo šlo naprej.«

Vdal sem se in bil sem mu na poti samo za kužeta...

Prilike za pogovor je bilo kar dosti.

Tiste dni so namreč ravno gradili sedanjo bohinjsko železnico. Skoraj pri vsakem kamnu je stal kakšen delavec in počal. Vroče je bilo, in delati se mu ni preveč mudilo. Pa smo klepetali in se zaklepetali.

Hodili smo pa tudi. To povem, da ne bo kdo mislil in sodil, da sva hodila na Triglav tako kakor je hodil tisti pijanec iz gostilne domov. Iz gostilne je šel in precej ga je s sabo imel. Toliko, da je okoli sebe pogledal in videl, da so vse hiše plesale okoli njega.

»Ravno prav!« je mrmral sam s sabo, »ravno prav!«

Pa je vzel iz žepa ključ in ga držal nastavljenega, kakor bi hotel odpirati.

»Kaj pa počneš, Jože, kaj?« ga vpraša prijatelj.

»Ali ne vidiš?« mu Jože odgovarja, »ali ne vidiš, da gredo vse hiše naokrog? Sedaj samo čakam, da bo naša hiša prišla, potem bom pa odklenil.«

»No, potem pa le čakaj. Lahko noč!« se je prijatelj poslovil od Jožeta.

Ne, midva pa nista čakala, da bi bil nama prišel Triglav naproti. Krepko sva marširala v Bohinj. Mimogrede sva pa pozdravljala, kar je bilo vredno pozdravit. Sicer je bil pa čas najin, midva sva z njim razpolagala, ne on z nama.

»Oho! Kam pa vidva?«

Smeje naju je pozdravil prijazni gorenjski župnik in blaga duša.

»Na Triglav!«

»Pa ve vama tako mudi? Saj vama ne bo ušel, ne.«

»Tega se ravno ne bojiva.«

»No torej! Pojdita z nami!«

In šla sva in tako potovanje za en dan podaljšala.

»Vesta,« jima je na poti razlagal, »gospod Tine za danes vabi. Čim več nas bo, tembolj bo vesel. Kdo ste pa vi, gospod pater, pater, no — pater...?«

»Pater Gebhard.«

»Potem pa vas ne poznam. Imel sem vas za nekoga drugega. No, nič ne del! Samo da gresta.«

»Veste, gospod župnik, jaz sem tujec, Tirolec.«

»Duhovnik ste, redovnik ste, torej naš!«

»Pa vaš gospod prijatelj gotovo ni pripravljen na nas. Nadležni mu bomo.«

»Vesel bo! Bosta videla, kako bo vesel!«

»No, potem pa pojdva,« je privokl p. Gebhard.

»Torej Tirolec ste. Nemški torej znate. In slovenščina vam tudi že dobro gre, kakor vidim,« je nadaljeval naš novi prijatelj in obraz se mu je zablskal. Gotovo je snoval kake nove načrte. Pa kakšne? Kdo ve?

»Čakajta!« pravi nekako na sredi poti, »čakajta, da se domenimo.«

In smo se vsi ustavili kakor k najvažnejšemu posvetovanju.

»Torej, g. pater! Takole bo. Nič ne se ne izlaite, da znate slovenski. Nemec bodite, trd Nemec! Potem, ko vas bo naš gospod Tine po nemški pozdravil, mu pa vi lepo slovenski odgovorite. To bo smehal Boste videli! Tako se bomo smejali, kakor se nismo še nikoli. Torej velja!«

»Velja!«

»Čakajta sedaj, oziroma počasi hodita. Jaz pa grem malo naprej, da g. Tineta pripravim na nova gosta.«

In gospod župnik je odjadril naprej. Hodil je kakor general, ki se že naprej zaveda dobljene zmage.

(Nadaljevanje prihodnjik)

Tujke v športu

(Kaj moramo vedeti o športu?)

Kako čitamo športne uspehe? Nekaj primerov: Ljubljana: Hermes 4:2 (2:0). To se pravi, da je igrala Ljubljana tekmo s Hermesom, da so Ljubljančani zabili 4 gole, Hermežani pa 2. Ime zmagovalca je vedno na prvem mestu, številki v oklepaju pa pomenita izid prvega polčasa. Ali: Zmago Košir je pretekel 1000 m v 2:28.2. Z dvo-pižem ločimo ure in minute, s piko pa sekunde. V navedenem primeru je kratko povedano, da je pretekel Košir 1000 m v 2 minutah 28 sekundah in 2 desetinkah sekunde. Dožino skokov merimo z metri in centimetri in prav tako tudi dolžino metrov. Tista vrsta športa pa, katerih ne moremo meriti niti z goli (nogomet), sekundami (tek), metri (skok) ali kilogrami (dviganje uteži), ocenjujemo s točkami. Tu pride v poštev umetno drsanje, skakanje v vodo, telovadba na orodju in podobno.

Športne tujke. S športnim udejstvovanjem so začeli najprej Angleži in Amerikanci. Od njih so prevzeli drugi narodi nogomet, golf, tenis, boks in druge panoge, obenem pa so prevzeli tudi veliko in preveč tujih izrazov, ki so se polagoma udomačili tudi pri nas. Gotovo je, da bomo z leti očistili naš materni jezik vseh nepotrebnih tujih izrazov in ustvarili lastne, dokler pa jih še rabimo, jih moramo tudi razumeti.

»Amater« je tekmovalac, ki ne nastopa za denar ali drugo gmojno nagrado. Tisti, katerim je šport poklic, so »profesionalci«.

»Atletika« delimo v dve vrsti: lahka atletika obsega teke, skoke in mete; težka atletika pa boks, rokoborbo in dviganje uteži.

»Bob« ali »bobslajk« so športne sani, ki jih uporabljamo pri sankalnih tekmah na umetnem sankališču.

»Crawl« je najhitrejši način plavanja, pri katerem veslamo z rokami izmenično, z nogami pa strižemo gor in dol.

»Cross-country« je tek križem po deželi ali z drugimi besedami tek čez drn in strn.

»Alpska kombinacija« pomeni združitve dveh vrst smučanja: smuka, pri katerem se spuščajo tekmovalci prosto po strmini navzdol, in slalom, pri katerem zavijajo skozi vratca, označena s koli ali zastavicami.

»Klasična kombinacija« je sestavljena iz tekm na smučeh na 18 km in smučskih skokov. To kombinacijo smučanja imenujemo tudi nordijsko, ker so jo vpeljali severni (nordijski) narodi.

»Derby« je bil angleški lord, zaslužen za konjerejo in konjske dirke. Njemu na čast so prirejali zanimive dirke, katere so nazivali »derby«. Dandanes rabijo ta naziv tudi za druge prvostenske športne tekme.

»Fair-play« pomeni toliko kakor poštena igra ali tekma. V prenesenem pomenu pa je fair-play športno geslo, ki poziva k viteštvu v športu.

»Finale« je zadnja borba ali tekma, pri kateri sodelujejo samo tisti tekmovalci, ki so se obnesli na izbirnih tekmah.

»Jiu-jitsu« je japonski način samoobrambe in napada brez orožja.

»Junior« je mlad tekmovalac. Meja med juniorji in seniorji je pri večini športov 18. leto.

»Knock-out« imenujemo odločilni udarec pri boksu, pri katerem onesvestimo in dokončno premagamo nasprotnika. Namesto »knock-out« čitamo tudi kratko »k. o. c.«

»Regata«: veslaška, jadrna ali motorna tekma na vodi.

»Sprint«: tek ali plavanje na kratko razdaljo.

»Start«: prehod iz mirovanja v gibanje, začetek teka, plavanja, smučanja itd.

»Kategorija«: tekmovalni razred, ki obsega tekmovalce določene telesne teže. V kategorije so razdeljeni boksaarji, rokoborci in dvigalci uteži.

»Skijöring«: smučanje s konjsko ali drugo vprego.

»Training«: vaja ali urjenje za športne tekme.

»Trike« je vzijača ali posebna spretnost pri varanju nasprotnika. Največ trikov vidimo pri nogometu.

»Yard«: angleška dolžinska mera, ki znaša 0.914 m.

»Unča«: stara enota za merjenje teže; 1 unča = 28.35 gramov.

»Stil«: slog, pri športni tehniki skupek zunanjih znakov gibanja.

»Score«: ceha, račun, razlika točk ali golov.

»Spart«: nenadni napor, pospešena hitrost tekmovalca na zadnjem delu dirkalne proge.

Zenski svet..

Spomini

Dandanes si življenje tako hitro razvija, da spomini prav kmalu obledijo. Dogodki se vrste tako hitro drug za drugim, da se vsi ne utegnejo vtisniti v naš spomin. In vendar je tako lepo spominjati se lepih dni ali samo ur, ki smo jih preživeli v sreči. Bogat zaklad so in prečudovit zvok iz preteklosti. Kakor v pravljici pričarajo pred naše oči dogodke iz minulih let in nam oelajajo sedanjost. Kako eladki so spomini na otroška leta, na toplo domače gnezdec! Kako srce vzdrhti ob spominu na mladost, na vesele tovariše in tovarišice! V ušesih nam zopet odmevajo besede ljubljene osebe. Kako smo nekoč sanjali o srečni bodočnosti in s kakšnim navdušenjem smo delali načrte!

Res se je sreča nekaterim bolj nasmejala, drugim manj. Toda ni ga človeka, ki bi v svojem življenju ne imel vsaj ene svetle urice.

In ali so ti spomini brez pomena, brez vrednosti? Nikakor! Bogat zaklad so, ki nam more lajšati in oslajati težave sedanjosti. Nekdo je zapisal: Spomini so raj, iz katerega nas nihče ne more izgnati.

Največji sovražnik

Najekstremnejši in obenem najnevarnejši sovražnik našega doma in družinske sreče je brez dvoma dolg. Kjer je dolg, tam je skrb in kjer je skrb, tam ni prave sreče in zadovoljstva. Zato se kolikor mogoče izogibljimo dolgov. Tudi onih malih, ki jih naredimo tako »mimogrede«. Pregovor pravi, da je največji umetnik tisti, ki zna prav živeti. Lahko bi pristavili, da je tisti pravi umetnik, ki zna prav živeti brez dolgov. Da, to je res prava umetnost, katere bi se morali vsi učiti.

Tabita

Zensko je Bog obdaril s čudovito nežnostjo in z izredno poirtvovalnostjo. Nekateri jo imenujejo »angela domačega ognjišča«, toda večkrat bi jo mogli imenovati »angela človeštva«, če pomislimo na neštivilna dela usmiljenja, ki so jih mnoge ženske v vseh stoletjih vršile tudi v javnosti.

Marsikatera ženska je v svoji gorečnosti in želji pomagati potrebnim, delala prave čudeže. Velikina teh junakinj je tolikšna, da jih lahko postavimo poleg drugih velikanj človeštva.

Oblačiti revne. Med junakinjami, ki so se odlikovale na tem polju, naj omenimo vdovo, ki je živela v prvem stoletju krščanstva v Jafi v Palestini in ki je vse svoje življenje posvetila revežem. Imenovala se je Tabita ali tudi Dorkas. Ni se zadovoljila s tem, da bi delila nekoliko miloščine. Iskala je reveže vsepovsod in jim pomagala, kakor je le mogla. Oblačila jih je in hranila, jih tolažila in jim pomagala v boleznih. Zrtvovala jim je vse svoje imetje, ves svoj čas. Njena edina skrb je bila, kako lajšati trpetim njihovog gorje. Evangelist sv. Luka govori o njej v Apostolskih delih. Pravi, da je bila polna dobrih del in usmiljenja, kakor da bi hotel reči, da je z njenega obraza odsevala dobrota, katere je bila prepolna njena duša. Ni nam znano, kdaj je Tabita postala kristjana; vemo le to, da se je takoj posvetila delom usmiljenja, da je sama živala obleke za reveže ter jih sama nosila vdovam in materam s številnimi otroki. Neštivilni so bili reveži, katerim je olajšala trpljenje. Najboljši dokaz za to je bila nepregledna vrsta nesrečnežev, ki so sledili njeni krsti, ko je Tabita odšla po večno plačilo.

In njeno ime tudi danes še ni pozabljeno. Po devetnajstih stoletjih se mnoga dobrodelna društva imenujejo po njej. Toda ta društva so le neznamen drobec onega, kar je njen zgled rodil v vseh stoletjih krščanstva.

Drobtine

Ce hočeš biti v življenju srečna, trudi se za srečo drugih; zakaj veselje, ki si ga dala drugim, se bo vrnilo v tvoje srce.

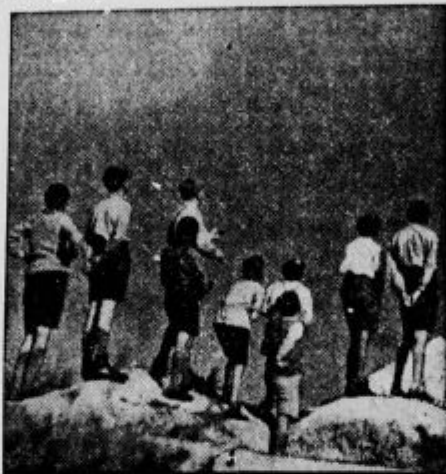
Sreča ni odvisna od imetja in udobnosti, pač pa od notranje uravnovešenosti in od usmerjenosti razuma, ki zna življenje prav vrednotiti.

5

Janko je bolan

Janko hodi šele tretje leto v šolo, toda navihnan je tako, da mu ga ni para daleč naokoli. Saj učil bi se že, ko bi ne bilo tako lepo zunaj v naravi. Po kosilu sede h knjigam s trdnim namenom, da se bo učil; toda komaj odide mati iz hiše, že ne more več sedeti za mizo. V gozdu ali na travniku je mnogo prijetneje, kakor pa v pusti sobi. Ko se mati pozno zvečer vrne domov, se Janko komaj utegne pravočasno vrniti h knjigam.

V postelji zvečer premišljuje o posledicah zabavnega popoldneva. Učitelj mu je zagrozil, da bo zaprt, če pride zopet ne pripravljen v šolo. Toda

Jankovi tovariši se igrajo, on pa mora biti doma

prebrisaneč si zna pomagati. Zjutraj, ko ga mati pokliče, češ, da bo kmalu čas iti v šolo, Janko žalostno zastoka v postelji:

»Tako zelo mi je slabo, mamica! V trebuhu me ščiplje in glava me boli. Skoraj vso noč nisem spal.«

Mati svojega navihančka dobro pozna. Natančno je poučena o tem, kaj dela fantek v šoli in kako se uči. Čeprav je mama ves dan na delu, vendar ve, kdaj se Janko igra s tovariši in kdaj se uči. Tudi sedaj je takoj vedela, kakšna je njegova bolezen.

»Kar lepo v postelji ostani. Skuhala ti bom čaj in kmalu boš zdrav.«

Janko se je ves vesel potuhnil pod odejo.

Okrog poldne pa je prišel na obisk stric Matija. Jankotu je prinesel cel zavoj sladkarij in kar tri pomaranče.

»Naš Janko je pa bolan,« je rekla mati. »Sladkarije mu bodo škodovalle. Kar v omaro jih bom spravila. Tudi pomaranč ne sme jesti. Ves dan mora ostati v postelji in piti čaj.«

»Škoda,« je dejal stric Matija, »da Janko ne more iti gledat mojega mladega konjička.«

»Sedaj me že ekoraj nič več ne ščiplje,« je vzkliknil Janko. »Saj že lahko vstanem.«

»Nikar!« ga je zavrnila mati. »Bolezen se ti lahko poslabša. Ves dan moraš ostati lepo v postelji. Orenek čaj in postelja te bosta temeljito odzdravila.«

Od tedaj Janko ni bil nikoli več bolan zaradi šole. Rajši se je vedno dobro pripravil.

Ne obotavljaj se

če je treba odstraniti kakšno nevarnost,
če je treba popraviti krivico,
če je treba težko nalogo obzirno izvesti,
če je treba dobre ljudi obvarovati pred nesrečo,
če je treba poravnati spor,
če je treba drugim pripraviti veselje,
če je treba otroke odtegniti slabemu vplivu.

DAJ MI SVOJE

Jolanka SRCE Gerely

Odkar sem še jaz služila, smo na videz udobnejše živeli. Imeli smo služkinjo, kosilo smo dobivali iz gostilne, za otroke sem najela vzgojiteljico.

Tako je šlo približno eno leto. Kmalu mi je jelo postajati naše življenje zoprnno, čeprav nisem vedela zakaj. Pričela sem bolehati, bolela me je glava in živci so popuščali. Vesela sem bila, če sem zapustila pisarno, a tudi med otroki nisem dolgo zdržala.

»Nervozna si,« mi je često dejal mož, »tudi otroci so porrednejši.« Otroci so tudi mene vznemirjali: »Ali družina že čuti posledice moje službe?«

Še bolj me je prestrašil naš hišni zdravnik. Rekel je: »Vedno sem trdil, da je pravo barbarstvo, če mora žena delati za dva. Kolikokrat sem že ženam svetoval, da bi bilo veliko boljše, če bi hotele biti samo žene in matere, namesto da se pehajo za zaslužkom. Same so ob živce in ob nje pripravijo še moža. Navadno se pri vsem »blagostanju« še zadolže. Dokler je bila žena doma, so imele družine manj dolga. Gospa, potrudite se in napravite odkritosrčen obračun, koliko koristit in škode imate od vaše službe. Prepričan sem, da bo škoda večja.«

Še večjo škodo sem opazila pri otrokih. Neki večer je vzel mož v naročje najmanjšega fantiča in se igral z njim. Otrok je naenkrat tako povedal, da nama je obema zapelo sapo.

»Kje si to slišal?« ga je vprašal mož. Starjša dva sta mu pomagala: »Tako pravi naša gospodična in otroci na igrišču.«

Mož me nejevoljno pogleda, da me oblije rdečica, on je bil vedno proti moji službi.

Vest me je vznemirjala. Saj ne poznam več svojih otrok. Kdo ve, kakšno seme je nekdo zasejal v njihova čista otroška srca.

Tisti večer sem prisleda k možu in ga prosila odpuščenja. Nisva mnogo govorila. »Kaj praviš, ali naj pustim službo,« sem zašepetala. »Da, draga moja,« mi odgovori in me tesno objame, češar že dolgo ni storil. »Najini otroci morajo dobiti svojo mamico nazaj, tudi jaz bi spet rad zdravo in veselo ženico.« Pobožal me je z obema rokama in me poljubil na čelo.

»Svečenica se vrača v svetišče,« je rekel napol v šali, napol resno in oči so se mu zasolile. »Spet bo v svojem domu varovala ogenj, ki ga je zaneetil Bog.«

Naslednje jutro sem odpovedala službo. Odslovila sem tudi vzgojiteljico.

Ko bi bile ve videle veselje otrok, ko sem prišla zadnjikrat iz pisarne. Mislila sem, da bodo kar iz kože skočili. »Mamica bo doma!« so vriskali v altili in sopirani od prevelike blaženosti. Šele tedaj sem videla, kako zelo so me pogrešali.

Ta dogodek so poslušalke različno sprejele. Prva se oglašila teta Ana. »Tvoj mož ima čisto prav. Mati je čuvarica domačega ognjišča, zapustiti ga sme le v najskrajnejšem primeru.«

»To je obrabljena fraza, žena, ki nima lastnega zaslužka, ni svečenica v svojem domu, ampak služkinja, v vsem odvisna od moža,« se vmeša Angela.

Teta očitačaje zavrne govornico: »Imenuj mi poklic, v katerem se ti ni treba podrediti. Ti si učiteljica, ali vedno soglašaj z načeli in načrti tvojih predstojnikov? Kolikokrat se moraš podrediti osebnim volji in muham svojega ravnatelja. Seveda se ti zdi to samo po sebi umevno. V poklicu je človek vedno bolj podrejen kot gospodinja, ki si svoje delo sama razdeli in ga opravlja z zavestjo, da dela za svoje najdražje.«

»Ljuba teta, gospodinjstvo danes ni več moderno,« jo prekinje Angela. »Z modernimi pripravami za posravljanje in s služkinjo se to igranje opravi. Seveda, če sta mož in žena tako razkošna, da hočeta imeti več otrok, je to že težje.«

(Nadaljevanje prih.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Oče Marko Pohlin

Oče Marko Pohlin se je rodil leta 1735 v Ljubljani in je vstopil dvanajstleten v samostan, kjer so bili avguštinci (diskalceati) v Mariabrunu pri Dunaju. Ko je dovršil bogoslovne nauke, se je vrnil leta 1763 v Ljubljano in tu deloval izprva kot prazniški, pozneje kot nedeljski pridigar in vikar diskalceatskega samostana, ki je stal v ljubljanskem predmestju »na Ajdovščini«, nasproti sedanje krčme pri »Figovec«, tam, kjer je kavarna »Evropa«. Bosonogi avguštinci so imeli med tedanjimi ljubljanskimi redovniki najodličnejše mesto ter so uživali zaupanje in naklonjenost ljubljanskega prebivalstva. Nato je Pohlin odšel na Dunaj, kjer je ostal šest let in je opravljal službo bogoslovnega učitelja v redovni šoli. V tem času si je Pohlin zelo razširil obzorje in poglubo izobrazil. S številnimi učenci redovniki je navezal stike, tako da je kmalu postal v teh krogih zelo znana osebnost.

Spomladi leta 1781 se je vrnil kot subprior (podnatek samostana) v ljubljanski samostan. Še isto leto je vnovič odzvela akademija delovnih moži (academia operosorum) in videti je bilo, da bo na novo vzcvetelo slovstveno in znanstveno delo. Toda med Pohlinovo odsotnostjo so se razmere zelo spremenile. Med duhovščino se je začela širiti kriva vera, janzenizem imenovana, ki je s svojo strogostjo dušila pravo ljudsko pobožnost, ki izvirala iz zdravega verskega čustva. Janzenisti so skušali zatreti bratovščine, romanja, zaščene farnih patronov. Nenaklonjeni so bili tudi redovom. Glava slovenskih janzenistov je bil ljubljanski škof Herberstein, ki je delal skupno s tedanjim avstrijskim cesarjem Jožefom II., ki je hotel uresničiti celo vrsto verskih novotarij.

Janzenizem in jožefinizem (po Jožefu II.) sta pri nas hitro zadržala bogato kulturno delo slovenskih redovnikov. Mnogi samostani so bili razpuščeni, tako tudi ljubljanski diskalceatski. Oče M. Pohlin, ki je bil eden izmed voditeljev protijožefinističnega in protijanzenističnega duhovništva, se je dve leti pred razpustom ljubljanskega samostana umaknil na Dunaj (leta 1784), od tu pa v Mariabrun, kjer je umrl leta 1801.

Oče Marko Pohlin spada med naše najplodovitejše slovstvenike; pisal je v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku, izdal je do 20 knjig in mnogo jih je zapustil v rokopisu. Bil je tudi eden naših največjih preporoditeljev in vse kaže, da je bil on začetnik mogočnega slovenskega narodnega preporoda, ki je naše ljudstvo prepredil in izoblikoval v zaveden in enoten narod.

Oče Marko Pohlin je bil prepričan slovenski rodoljub, ki je vneto budil naša narodna čustva; bil je eden tistih, ki niso omejevali naše narodne kulture le na jezikoslovje in književnost, ampak je šel k slovenski kulturni skupnosti tudi številne znanstvenike, modroslovce, bogoslovce, ki so — čeprav so pisali v tujem jeziku — izšli iz naše narodne srede in so to sredo tudi oblikovali. M. Pohlin je polagal temelje naši široki ljudski prosveti, našemu jezikoslovlju in končno tudi našemu posvetnemu pesništvu.

Napisal je 14 nabožnih knjig, nekatere so doživle po več izdaj, med molitve je pogostoma vpeljal pobožne pesmi, opisal je življenje svetnikov, priredil katekizem in postne evangelije.

Lotil se je poljudno-poučnega in kratkočasnega slovstva. Da bi »kranjski otroci, ki drugega jezika kakor kranjskega govoriti ne znajo«, ne ostali brez uka v računstvu, je napisal prvo slovensko računsko knjižico. Zavedal se je, »da ima vse svoj čas — tako je tudi čas smejati se in veselega sra ali dobre volje biti in imeti vesele z rečmi, ki ne žalijo ne Boga ne bližnjega«, — tako smo dobili drobno zbirko »Kratkočasnih ugank in čudnih kunstov«, ki nas v eni ali drugi stvari poduče, tupastim zbrusijo in pamet

Kupujte knjige »Slovenčeve knjižnice« po trafikah in kioskih, kamor smo jih poslali.

ubrišejo. Po nemških knjigah je priredil zbirko veselih, žalostnih in ukupolnih dogodkov skmetom za potrebo in pomoč.

Pohlin je izdelal tudi slovnico in slovar slovenskega jezika. Ker je bil otrok svoje dobe, je kakor tudi drugi tedanji jezikoslovec bil mnenja, da jezikoslovce sam iz svojega razuma postavlja jezikovni zakon. Zaradi tega ni upošteval dovolj čiste kmečke govornice in je delal jeziku silo, s tem da je umetno pačil besede in krojil slovnico. Vprav to je bil tudi vzrok, da niso v 19. stoletju Pohlina dovolj cenili, kajti tedaj so vsi naši kulturni delavci silno pazili na jezik in se je pol našega kulturnega življenja vrtelo okrog jezikoslovnih vprašanj.

Velika zasluga Pohlinova je, da je pri nas vzbudil zanimanje za posvetno pesništvo. Prve slovenske pesniške zbirke »Pisanece« so izšle trikrat. Iz »Pisanece« je izšel Valentin Vodnik, ki je v njih objavil več pesmi, med njimi tudi »Zadovoljnega Kranjca«. Iz Pohlinovega kroga je izšla tudi prva slovenska opereta »Belina«, ki jo je napisal diskalceat oče Dev, uglašil pa učitelj Zupan.

Poleg Kastelčevih in Paglavčevih knjig so tudi Pohlinove imele na slovensko ljudstvo izreden in zavidljiv vpliv. Kljub temu, da Pohlin s mnogimi vrstniki ni poznal nikakih slovničnih pravil, niti pravopisa, kveril jezik s prmešavanjem tujk in je pisal v ljubljanskem narečju, so ljudje te knjige silno radi brali. Rabili so jih kot molitvenike in nedeljsko berilo, jih pogosto čitali in si posamezne odstavke dobesedno zapomnili. Knjiga je potovala iz rok v roke in se podredovala od rodu do rodu. Ljudem se je tako priljubila, da so se v domači hiši drug od drugih učili čitati. Po mnogih krajih so duhovniki z veliko vnamo širili te knjige. Vodnik piše leta 1798 v »Ljubljanskim Novicah«: »Očetu Marku smo hvalečni za več reči. On je spet branje med ljudmi razširil. Od trideset let sem se je skoraj vsak pastir in pastirica brati naučila. Še tik pred prvo svetovno vojno so nekateri okrajni prava staroknjižna najdišča, tako loška okolica. Širovski hribi, nakelska, predvorska in kamniška okolica.« — Iz tega si tudi lahko razlagamo pojav, da so v začetku 19. stol. na Slovenskem po kmetih skoj povsod znali čitati, dasiravno ni bilo šol. Vse to nam priča, s koliko radostjo je sprejelo ljudstvo domače slovenske knjige. Cenili so jih tem bolj, čim redkeje so bile. S spoštovanjem so jih hranili na polici blizu svetih podob, ki so druga tik druge segale tja do kota, kjer je viselo sv. razpelo. Rod za rodem je prebiral te častite stare knjige, zajemal iz njih pouka in ljubezni do slovenskega jezika.

Znamenito Pohlinovo delo je »Kranjska knjižnica« (»Bibliotheca Carniolae«). V predgovoru obžaluje, da delo ni popolno; pove, da se je trudil dokazati: tudi Slovenci imajo svoje slavne može; naj sinovi in vnuki čistajo in nadaljujejo delo svojih prednikov. Spetelka je hotel po tvari razvrstiti pisatelje, potem pa se je zadovoljil s tem, da jih je naštel vse po abecednem redu; končno je rodoljubni Pohlin vzkliknil: »Noben domačin ni dovolj izobražen, ki ne ve teh reči«.

Podatki niso sicer popolnoma zanesljivi, a knjigi daje vrednost goreče rodoljubje, ki jo prešinja od konca do kraja.

Ko se vprašamo po zglobljenem vzroku Pohlinovega bogatega delovanja, moramo reči, da je njegova narodnostna delavnost izvirala predvsem iz treh virelov. Prvi virelec je bila kranjska potreba slovenskega redovništva, da ljudstvo versko izobrazi in mu nudi zdrave in domače duševne hrane v obliki poljubnega verskega slovstva. Drugi virelec je bilo že čisto rodoljubje, ljubezen do slovenstva, za katero se je bil vnel Pohlin na Dunaju, ko je prišel v stik s češkimi narodno-prosvetnimi stremljenji. Tretji virelec pa je, kot vse kaže, splošno zanimanje za kmetstvo ljudstvo, ki se je širilo z Dunaja pod vplivom tedanjih gospodarskih nauk, ki so učili, da je zdrav kmetški stan edina gospodarska podlaga države.

Pot skozi stoletja

Benedikt XV. in svetovna vojna

Benedikt XV. je zasedel papeški prestol ob začetku svetovne vojne 3. septembra 1914, prenehal pa je vladati 22. januarja leta 1922, ko se je vojna sicer že končala, toda Evropa je bila še vsa pretresena zaradi političnih sprememb in je silno trpela zaradi gospodarske krize. Doba njegovega vladanja je bila za ves svet ena najbolj žalostnih in težkih. Toda Benedikt XV. je bil kos svoji nalogi. Z dostojanstvom je znal prenašati težave in jih premagati s pomočjo globoke žive vere.

Zunanost papeževa nikakor ni bila privlačna. Bil je majhen ekrivljen, njegov obraz je čisto otroški. Po zunanjem videzu gotovo ni bil primeren za vojaka. Toda globoke in živahne oči so pričale o njegovi izredni bistroumnosti in predvsem o razumu, kakršnega je potrebovala doba, v kateri je vladal in proti kateri se je moral boriti z orožjem miru.

Za svojo nalogo se je temeljito pripravil, ko je bil državni tajnik Leona XIII. Kot namestnik »Kneza miru« se je z vsemi silami trudil, da bi svetu priboril mir. Jasno je mogoče to spoznati že iz njegove prve okrožnice, v kateri je točno pojasnil napake, ki so povzročile vojno.

Posebno mu dva načina se je trudil, da bi izvedel svoj program: s tem, da je skušal lajšati trpljenje, ki ga je povzročala vojna in s tem, da je skušal pospešiti zaključek krvavega obračunavanja med narodi.

Prvi del papeževga dela je povsod žel odobravanje in priznanje. Delo, ki ga je izvršil vatičanski urad za vojne ujetnike, ki ga je ustanovil Benedikt XV. je bilo ogromno. Poleg tega se je papež osebno ali po svojih diplomatskih zastopnikih trudil za izmenjavo ujetnikov, za oprostitve talcev, za dopisovanje in preskrbo z živili v zasedenih pokrajinah, za pokopavanje padlih vojakov, za preprečitev bombardiranja mest, za božično premirje. Nobenega koraka ni opustil, ki se mu je zdel kolikaj uspešen.

Benediktovo prizadevanje, da bi pospešil sklenitev miru, je naletelo na huda nasprotovanja. Duhovi so bili preveč razburjeni, da bi papeževa prizadevanja mogla najti pravo razumevanje. Ena kakor druga bojovnja se skupina narodov je obtoževala papeža pristranosti, čeprav se je trudil, da bi dejanske dokazal, da ni bolj naklonjen tej kakor oni skupini in da se dobro zaveda, da so njegovi sinovi v obeh taborih. Vsak tabor je hotel, da bi papež obsoil nasprotnika in oba tabora sta se razburjala zaradi opominov, ki so veljali za obe strani.

Šele nekaj let po vojni je bilo mogoče razumeti, kako nepristransko je bilo delo Benedikta XV. in da ga je pri njegovem delu vodila le ljubezen in čut za pravico.

Neštevilna so bila posredovanja in pozivi posameznim vladam in narodom. Najvažnejši je bil poziv z dne 28. julija 1915. poglavarjem bojujočih se držav in drugi z dne 1. avgusta 1917. Nobene prilike ni papež zamudil, da bi ne posredoval za sklenitev miru. Narodi so njegovo prizadevanje gledali z zadovoljstvom, politični voditelji pa neredko z nevoljo in nezaupanjem. Zato so se potrudili, da so izključili zastopnika Vatikana na mirovni konferenci.

Tudi ko je bil mir že sklenjen, se Benedikt XV. ni nehal truditi za blagor narodov. Zavedal se je, da mir, ki je bil sklenjen v Versaillesu, ni imel dovolj trdne podlage, da bi mogel biti trajen.

Ko je 22. januarja 1922 kardinal — penitenciarj prošil umirajočega papeža Benedikta XV., naj blagoslovi svoje sorodnike se ta ni niti ganil; zdelo se je, da ga eploh ne sliši. Ko pa mu je dejal: »Sveti, blagoslovite narode, ki hrepenijo po miru.« je papež odprl oči, dvignil nekoliko roko in trikrat naredil znamenje križa. Bil je to zadnji blagoslov in zadnja zavedna kretnja.

Kupite »Slovenčev koledar«! Dobite ga po vseh knjigarnah in trafikah. Velika knjiga - polna zanimivosti - stane le 20 lir.

ZA NAŠE MLAJŠE

PRIREJENO PO STEVENSONU

Zaklad na otoku

Ko se je zdnilo, je Janko od daleč opazoval čudno sprehanje »Lastavice«. Zdelo se mu je silno zabavno. Nenadoma pa jo je veler zanesel naravnost proti njemu. Komaj se mu je še posrežilo zgrabit za vrh, po kateri je že ponoči plezal na ladjo. Valovi pa so zajeli njegov čoln in ga prevrnili.

Spretno je splezal na krov in stekel k glavni mu jamboru ter snel z njega črno zastavo morskikh razbojnikov. Kako se je pa začudil, ko je nenadoma zagledal na krovu oba mornarja, ki sta se prejšnji večer borila v kabini, ležeča sedaj na krovu v mlaki krvi.

Eden izmed obeh je bil mrtev, krmar pa je še dajal znake življenja.

Janko mu je takoj priškolil na pomoč in ni trajalo dolgo, ko se je ranjenec zavedel.

Toda namesto, da bi bil dečku hvaležen za pomoč, je hotel zahrbtno planiti nanj in mu zasadi nož v hrbet. Janko se mu je spretno izmaknil in stekel preko krova. Ker ga je pa krmar zasledoval, je splezal na glavni jambor.

Krmar je skušal splezati za njim in v divji jezi zagnal svoj nož proti dečku. Zadel ga je v ramo, Janko pa je skoraj nezavedno sprožil oba samokresa, katere je medtem potegnil iz žepa. Ena izmed krogel je smrtno zadela zasledovalca, ki je zakrillil z rokami in padel v morje.

Snel je črno zastavo...

Stekel je proti kraju, kjer so se utaborili njegovi prijatelji.

Ko si je Janko nekoliko opomogel od strahu in bolečine v rami, je splezal z ladje, ki je zaradi oseke nasleda v pesku in stekel proti kraju, kjer so se utaborili njegovi prijatelji. Hotel jim je čimprej sporočiti, da je ladja zopet v njihovih rokah.

XVIII.

Jetnik morskikh razbojnikov

Ko je Janko došel do trdnjave, je v svoje veliko presenečenje opazil, da je v rokah morskikh razbojnikov. Preden pa se mu je posrežilo umakniti se, so ga roparji opazili in zajeli.

Njegovi prijatelji so se umaknili iz trdnjave, ko so se sporazumeli s Slivarjem. Zdravnik je v goščavi našel Blaža Grma in je po daljšem razgovoru z njim ponudil upornikom premirje.

Uporniki so se radi sporazumeli, ker so vsi zboleli za mralico in so se jezili na svojega poveljnika, ki jih je speljal na led.

Očitaj so mu, da jih je privedel na ta otok umirat, da jim je objubil zaklad, katerega sploh ni ali, ki ga vsaj ni mogoče najti.

Prav v trenutku, ko je došel Janko, so se posvetovali, da bodo Slivarju izročili črno znamenje. In res so mu ga kmalu potem dali. Bil je to običajni krogel kos črnega papirja, na katerem je bila napisana ena sama beseda: »Odstavljen«. S tem so mu hoteli povedati, da ga ne smatrajo več za svojega poglavarja.

Ubogega Janka pa so hoteli takoj umoriti in so ga obtoževali vseh mogočih spletk. Toda Slivar se je potegnil zanj. Branil ga je, kakor da bi bil njegov lastni otrok.

Njegovo posredovanje je uspelo, ko je tovarišem pokazal zemljevid otoka in sicer oni, na katerem so bila zaznamovana mesta, kjer je bil zaklad. Bil je to zemljevid, katerega je Janko našel v kapitanovem kovčku.

Slivar je povedal, da mu je ta zemljevid izročil doktor Kopač, ko sta sklenila premirje.

Janko je preživel mirno prvo noč med roparji. Zjutraj pa se je pred ograjo pojavil doktor Kopač, ki je prišel obiskat bolnike in bi obenem rad govoril s Slivarjem.

Jankotu se je posrežilo govoriti na samem z zdravnikom in povedal mu je, kje je ladja, o kateri so mislili vsi, da je za vedno izgubljena.

»Hvala ti, Janko,« je dejal zdravnik, »že drugič si nam rešil življenje. Sedaj pa pridi z mano. Kapitan in graščak bosta zelo vesela, ko te bosta zopet videla. Vsi smo bili zelo v skrbeh zate, ko si tako skrivnostno izginil.«

»Zelo rad bi šel z vami, gospod doktor, toda dal sem častno besedo, da se ne bom oddaljil in se s tem pogojem so mi dovolili govoriti z vami.«

Zdravnik ga je pohvalil in mu zagotovil, da bo posredoval zanj. Šel je k Slivarju in mu dejal:

»Vi ste odgovorni za življenje mojega mladega prijatelja. Če boste pazili, da se mu ne zgodi nič žalega, bom poskrbel, ko se vrnemo v domovino, da vas ne bodo obesili.«

»Hvala vam, gospod doktor,« je dejal Slivar, vidno ganjen. »Lahko se zanesete name. Mnogo ljubše mi je, da se izognem visilici, kot pa da bi ves zaklad prišel v moje roke.«

»Kar se zaklada tiče, pa naj se vam ne mudi preveč. Pripravljeni morate biti tudi na presenečenje...«

Slivar je zaman izpraševal zdravnika, o kakšnih presenečenjih je govoril in zakaj bi se jim ne smelo muditi, da bi odkrili zaklad. Povedal mu je, da je svojim tovarišem pokazal zemljevid in da jih sedaj ne bo mogel niti en dan več zadrževati. Hoteli bodo na vsak način čimprej oditi po zaklad.

Tovarišem je pokazal zemljevid otoka...

»Ponavljam vam, da boste presenečeni,« je ponovil zdravnik. »Imejte dečka vedno poleg sebe in ko boste bližje iskat zaklad, skrbite, da boste dobro oboroženi.«

XIX.

Grenko razočaranje

Morski razbojniki so še isti dan odšli iskat zaklad. Slivar je bil oborožen do zob in je vodil Janka za roko, da bi se ne oddaljil od njega.

Morski razbojniki so odšli iskat zaklad.

Tudi ostali roparji so bili oboroženi. Vzeli so s seboj tudi hrano in orodje. Šli so po poti, označeni na zemljevidu, in dospeli na otok Okostnjakov, ki je dobil svoje ime po okostnjakih mornarjev, katere je tukaj umoril kapitan Flint. Okostnjake je postavil na ta kraj, da bi mogel lažje najti mesto, kamor je skril zaklad.

Pogled na okostnjake jih je napolnil z grozo in spomnili so se na svojega kapitana. Ko so se odpravljali na pot, so bili zelo glasni, sedaj pa so postajali vedno tišji. Tudi korak jim je postal bolj negotov. Le po blep po zlatu jim je dajal moč, da niso zbežali.

Nenadoma pa se je iz bližnjega grmovja zaslišal skrivnostni glas:

»Petnajst mož na mrtvega moža v zaboju, in steklenica žganja, juhuhu!«

Roparji so strepetali od groze. Prebledeli so in hoteli zbežati odkoder so prišli.

»To je glas kapitana Flintove je vzkliknil eden izmed njih.«

»On je! Prav on!« je v smrtni grozi zakrlical drugi. »Bežimo odtod!«

Vendar pa je niso zbežali. Kljub temu, da je čudni glas že utihnil, so še dolgo časa stali kakor prikovani in strmeli proti kraju, odkoder je glas prišel.

Končno pa so se le pomirili. Misel na zaklad je premagala tudi strah.

Krenili so proti vrhu griča, kjer je stalo drevo, zaznamovano na zemljevidu.

Tukaj pa jih je čakalo grenko razočaranje. Poleg drevesa je bila velika jama, ki pa je morala biti izkopana že mnogo prej, ker je po kupu zemlje, ki je bil poleg nje, že rasla trava.

Poleg kupa je ležala lopata in povsod naokoli so bili razmetani kosci desk.

Zadeva je bila več kot jasna. Nekdo je odkril skrivnostne in odnesel zaklad kapitana Flintove.

Nemogoče je popisati, kaj se je tedaj zgodilo. Roparji so obstali kakor okameneli. Slivar si je prvi opomogel.

(Konec prih.)

Krenili so proti vrhu griča.

Tonka, mala amaconka

II.

Tret je veliko mesto in ima razsežno pristanišče. V tem pristanišču je bil nekega dne zasidran velik, lep parnik. Ves je bil belo in modro pobarvan in je imel velik rumen dimnik, iz katerega se je kadil črn dim. Na parniku je bilo vse živo. Nosači so prinašali velike kovčge, prihajale so gosne in gospodje, si ogledovali pri-

jazne sobice na parniku in se nato sprehajali po krovu sem in tja. Nekateri so stali ob ograji in mahali znancem, ki so jih bili prišli spremit, v zadnji pozdrav. Saj se odpravljajo na dolgo pot v črni svet in Bog ve, če se bodo še kdaj vrnili.

Med potniki, ki so stali na krovu in se ozirali na mesto, je bila tudi naša družinica: Tonka, njen oče in mati. Nikogar niso imeli, ki bi jih bil spremljal na ladju, nikogar, ki bi jim mahal v zadnji pozdrav. Vendar pa so tudi oni trije mahali s rokami, ko se je začel parnik pomikati ob obrežja, in mati si je obrisala solze, ki so ji polzele po licu.

Tako daleč v svet gredo in Bog ve, če se še kdaj vrnejo. Tam zadaj je domača zemlja in na njej majhna hišica, kjer so toliko časa tako srečno živeli, čeprav so bili revni.

Sirena je zatulila in zdaj je tudi Tonka jokala. Glej, že so na morju in veliko mesto je le še majhna lisa in obrežje je le še meglena črta. Zbogom, domovina!

In veliki parnik je na neizmernem morju le majhna neznatna lupina.

III.

Deset dni so bili že na morju in bližali so se že ravniku.

Enajstega dne pa se je veliki ocean, črno morje, prebudil iz spanja in se raztezal:

»Kaj, še vedno ta umazana ladja pleše po meni. Kakor muha, ki se je vsedla velikemu na nos in ga zbudila iz lepih sanj. Cakaj, pokažem ti, lupinica, kdo sem jaz! Zapojem ti pesem uspa-vanko, da jo boš za vedno pomnila!«

In veliki ocean se je penil jeze in začel grmeti z divjim glasom. Poklical je grom, ki se je mahoma pripeljal na svojem vozu v oblakih. Poklical je bliske, ki so pržigali goreče bakle. Poklical je vetrove, ki so napihali lica. Zgibal je svoje valove, da so se penili in se dvigali in zopet padali v vodo. Mali valček se je napihnil kot žaba v pravljici, postal je velik kot vol, še večji kot hiša, večji kot najvišja gora, da se je takoj nato umiril in napravil prostor novemu valu, ki se je zopet napihoval in divj-l.

Nastala je nevihta na morju.

Ladja je plesala na morju kakor neznatna lupinica. Zdaj jo je morje dvignilo visoko v zrak, zdaj zopet jo je spustilo, da je padla v neizmerno globino in že je bilo videti, da je ne bo več na površje. Pa se je zopet prikazala, se vedno znova dvigala in padala. Potniki na krovu so se opotekali kakor kroglice, dokler ni prišlo kapitanovo povelje, da morajo vsi v ladjo, da jih valovi ne odnesejo. Tudi Tonka se je z očetom in materjo tiščala v mali kajuti in molila, naj jih Bog varuje v tej silni nevarnosti.

Tedaj pa je mahoma zatulila sirena in dala potnikom znamenje, da morajo vsi na krov.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Igrajmo se!

Voščene lutke.

Zimski večeri so dolgi in očka in mami-ca večkrat ne vesta, kaj bi z vami počela, ker ste tako nemirni. Starih iger se naveličate, novih pa ne znate. Zato vam bom danes povedala za novo igro, s katero se boste lahko dolgo zamudili, zraven boste pa še prijetno urico pripravili vsem domačim.

Mamo prosite, naj vam posodi staro rjuho ali odejo. Z njo si zagradite kak kot v sobi ali kuhinji; to je zdaj vaš kabinet. Vanj postavite stole, na te pa se vsedejo igralci. Vsakemu določite vnaprej njegovo vlogo. Prvi naj bo morda čevljar, ki v taktu vleče dreto in pri tem kima z glavo. Drugi naj bo požeruh, ki odpira usta in skuša na povelje požreti krompir nasajen na vilice. Tretji naj predstavlja njuhajočega, ki v taktu nosi tobak v nos in pri tem vsakokrat povesi glavo kakor bi kihal. Drugi igralci bi bili še: bralec časopisa s papirnati očali, nočni čuvaj z rdečim nosom in s čepico s čopom, kuharica, ki melje kavo itd. Zelo dober je tudi mojster, ki vleče vajenca za ušesa, pri čemer se le-ta strahovito pači. Vse te voščene lutke morajo biti tako razvrščene, da se ne suvajo med seboj ali se ovirajo v kretnjah. Ko pozvoni zvonec, se zastor dvigne in vodja igre ima na zbrane približno takle nagovor:

»Spoštovana gospoda, vstopite prosim! Videli boste prekrasne voščene lutke, ki na povelje kažejo svoje umetnije. Prosim pa, da ne delate medklicev, da ne motite te veličastne predstave!«

Nato stopi vodja za sleherno lutko in jo »navijec. Nato zakliče: »Naredi! in voščene lutke pričnejo razkazovati svoje umetnije.

Navzoči morajo zdaj uginiti, koga vsaka lutka predstavlja. Kdor najbolje zadene, dobi pripravljeno darilo, oreh, slaščico itd.

Besedna uganka

Z s znači pesek ali ribo,
z l vsem nam ljubo je drevo,
z s mraza nas in vetra brani,
z p dim zdaj piha, zdaj vodo.

Rešitev: »vdp 'vdp 'vdp 'vdp :aewpog

Morda še ne veš?

Najbolj razširjen koledar na svetu je kitajski, ki ga tiska vsako leto državna tiskarna v Pekingu v 18 milijonov izvodih. Za Kitajce je ta koledar nezmotljiv vir in ljudstvo je zaverovano vanj kakor v čudeže, ki mu jih oznanjajo najstarejša ustna izročila.

Medved je edini sesalec, ki nima slepiča.

Rokavski preliv so preleteli prvič l. 1785 z balonom.

Komarjeva samica lahko leže jajca šestokrat, če se je napila človeške krvi.

Neki angleški kemik je pred leti izumil način izdelovanja stekla in šip iz sladkornega sirupa. Te šipe imajo posebno prednost v tem, da skozi nje veliko bolj prodirajo ultravioletni žarki sonca kakor skozi navadne šipe.

Ljudje niso edina bitja na naši zemlji, ki si znajo graditi umetna stanovanja. Tudi nekatere živali so v tem prave veščakinje. Posebno poljske miši, ki jih gotovo vsi poznate, se odlikujejo v stavbnih stroki po svoji iznajdljivosti in bistroumnosti. Te živalce žive vedno v družinah po več članov skupaj kakor mi ljudje. Vsaka družina si napravi pod zemljo ugodno stanovanje, ki je s hodniki in rovi zvezano s sosednjimi stanovanji. Preko poletja si poljske miši izkopljejo v bližini svojega stanovanja pravcata skladišča in jih napolnijo z jabolki, klasjem, žitnimi zrnji in drugo hrano; posebno pa se založijo z orehi in lešniki, katere zelo ljubijo. V prostorih, v katerih prebivajo, si napravijo udobne postelje iz volne ali iz perja in tu v miru pričakujejo pomladi, ki jih zbudi k novemu življenju.

Včasih so mislili, da je kratkovidnost posledica obilnega duševnega dela omikanega človeka. Zdaj so pa dognali, da so tudi nekatere opice že od rojstva kratkovidne.

Bajna dežela je republika Honduras v Srednji Ameriki. Tam imajo srebrni hrib, zlato reko in železno goro. Srebrni hrib se imenuje rudnik El Rosario. Zlata reka je Guyape s pritoki, ležišča zlata se vlečejo ob obeh bregovih in daleč na obe strani. V osrčju dežele se dviga železna gora, ki daje magnetično železo najboljšje vrste. Dežela pa ima poleg tega še 700 rudnikov, kjer pridobivajo svinec, železo, srebro, zlato, kaolin, cink, nikelj, marmor, sadro, premost in asfalt.

Tujka »rubrikat« prihaja od latinske besede »rubrica« = rdečiloč, kakaj napise so v starih časih alikali izključno le z rdečo barvo. Tudi stari prepisovalci knjig so najrajši barvali različne črke raznih poglavij z rdečo barvo.

Mali oglašnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Korenjevo seme

konoplje, bučne peške, salato seme in vsakovrstna druga seme na kupi vedno po najvišji dnevni ceni trdika Fran Pogačnik, Ljubljana, Javna skladišča, Tyrševa c. 11.

Lastniki

»Deering«-kosilnice! Izkoristite zimski čas ko se ni dela na polju za ureditev svojih kosilnic! Vsi nadomestni deli za »Deering«-kosilnice so dospeli iz tovarne in jih dobite v železnini Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvet-ska cesta 1.

Prazne steklenice

vinke, vseh vrst, vsako količino, plačamo najbolje. Rupena, Tavčarjeva 6. tel. 35-47.

Fige in brinje

za žganjekuho ima stalno na zalogi trdika Ivan Jelačin v Ljubljani, Askerčeva 1

Kravo

s tretjim teletom, ali brez, prodam. - Novak Jože, Ponova vas 3, pošta Grosuplje.

150 lir tedensko

lahko vsak zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem. - Poslajte znanke za odgovor. Josip Batič, Ljubljana VII.

Kmečko dekle

do 16 let staro, iščem k otroku in pomoč v gospodinjstvu. - Roža Kaplan, Breg 3, Ljublj.

Robidov list

lahko nabirate vso zimsko doma sušila. Kupuje in najboljša plačata vedno Grom Jože, Ljubljana, Tržaška cesta 11.

Zdravilna zeljava

vseh vrst kupuje in plača najboljša Grom Jože, Ljubljana, Tržaška cesta 11.

Leseni pod

in dve šupl. vse krito s opeko, prodam. Cerin, Zg. Hrušica 11, pošta Dobrunje.

Krojaški šivalni stroj

»Singer«, s okroglim olinčkom, napredaj. - Florjanska ulica 16, mlekarna.

Robidovo listje

še je čas za trganje robidovega listja. Zeleno natrgano in lepo sušeno ki pl. vsako količino Fran Pogačnik, Ljubljana, Javna skladišča, Tyrševa c. 11.

Šivalni stroj »Pfafl«

ki stika in ima tudi aparat za »štofanje« nogavic, napredaj. - Beethovnova ulica 13, II. nadst. levo.

Kože

domačih zajcev, večerica, lista, dihurjev, kun in vider, kupuje L. Rot, krznarstvo, Ljubljana, Mestni trg 5.

Fige

za žganjekuho dobite najceneje pri Ant. Krišper, Colonia, Ljubljana, Tyrševa c. 31

Hilapea

na kmetijo sprejemem. Slamorenico in gepelj v dobrem stanju, prodam. Zobjek Franc, Rudnik 1*, Ljubljana.

Dekle

sprejemam na kmetijo. Gregorič, Sp. Hrušica stev. 8, pri Ljubljani.

Fanta ali dekle

iščem za kmečka dela. Babnik, Čošnjice 1, pošta Dobrunje.

Prasitka

5 mesecev starega, za rejo, težkega 60 kg, v blizu Ljubljane prodam. Naslov v upravi lista.

Čevljar, pomočnik

sprejemam za staro in novo delo. - Ponudbe na upravo lista pod »Novo mesto« št. 227.

Dinamo

znamke »Siemens«, 115 Voltov, 1400 amper, v dobrem stanju, ugod. prodam. Janes Smrt-nik, Dragomer 17, p. Brezovica.

Fanta

in goveji živini, in de-kljo za vsa hišna dela, sprejemem. - Ižanska cesta 121.

Kravo s teletom

prodam. Naslov v upr. Domoljuba pod št. 258.

Učenke

takoj sprejemam v večjo kuhinjo v Ljubljani proti polletni učni dobi, brezplačni hrani in stanovanju. Ponudbe upravi lista pod: »Kuh. učenke« št. 257.

Javarjeve hlode

in deske

kupuje Krže Franc, mizarstvo, Vrhnika - Idrijska cesta 2.

Pošteno dekle

dela voljno, iščem za vsa gospod. opravila za boljše hišo. - Ponudbe na upravo Domoljuba »Do 200 lra.

Zahvaljujemo

se najiskreneje vsem, ki so izkazali našemu pokojnemu očetu

Jožefu Zajcu

zadnjo čast in spoštovanje. Posebno smo dolžni izpričati zahvalo domačemu g. župniku za tolažilne obiske med boleznijo, vsem dragim vaščanom, ki so pokojnega očeta tako radi obiskovali in ga tolažili. — Končno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom in prijateljem, ki so našega očeta v tako obilnem številu kropili in molili za pokoj njegove duše. Naravnost ganila nas je tako lepa udeležba pri pogrebu. Pozabiti ne smemo zahvaliti se iskreno vsem udeležencem pogreba s Mlačevega in drugih vasi. Bog naj poplača vsem skupaj! — Spominjajte se našega draga očeta v molitvi!

Velika Račna, 12. januarja 1942.

Zalujoči otroci.

Mekronog. Farno življenje v letu 1941 je bilo sledeče: oklicanih je bilo 25 parov. Doma je bilo poročenih 17 parov, drugje pa 4 pari. Rojenih je bilo 43 otrok, doma 37, drugje pa 6. Od teh je bilo 23 moškega in 20 ženskega spola. Umrlo jih je v preteklem letu 30, doma 28, drugje 2. Od teh 14 moških in 16 žensk. Farni prirastek znaša torej 13 oseb. Sv. obhajil je bilo podeljenih

Jedilno olje

nadomestek si lahko pripravite sami z našim preizkušenim praškom »Amisan«. — 1 zavitek Amisana zadostuje za 1 in pol litra oljnate mešanice in velja L. 1.50, po pošti L. 2.50. — Denar morate poslati v naprej. Navodilo je zraven.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1 Na deželi pa zahtevajte Amisan prašek pri Vašem trgovcu ali zadrugi.

okrog 18.000, to je 4000 več kot v letu 1940. — Nedavno je preminila v 79. letu starosti vrta katoliška žena Ana Kumar, bivša dolgoletna babica. Bila je znana daleč naokrog, kar je najlepše pokazal njen pogreb, katerega se je udeležilo zelo veliko ljudi. — Na Logu pa je umrl tudi v 79. letu starosti znani katoliški mož Anton Kovčič, ki je imel tudi zelo lep pogreb. Naj da Bog obema zaslužen plačilo in večni mir! — Prišel je čas, ko se običajno naročajo novi časopisi. Naročite se po možnosti na naše časopise: »Slovenec«, »Slovenski dom«, »Domoljub« in »Bogoljub« ter obnovite čimprej naročnino. To storite lahko tudi pri kraljevem zastopniku Antonu Strupku, ki ima v zalogi tudi knjige »Slovenčeve knjižnice«.

Brzoparilnike, gnojnice črpače, Gama,

z 10 letno garancijo nudi

Podržaj Ciril, lg 147

pri Ljubljani

Novo mesto. V »Slovenčeve podružnici« v Novem mestu je bilo zadnje čase veliko povpraševanje po Jahnovi povesti »Trop brez zvoncev«, ki je izšla kot prvi zvezek Slovenčeve knjižnice. Vsem sporočamo, da je prvi zvezek spet dotiskan in da ga morejo dobiti v novomeški podružnici, kjer se dobijo tudi zadnji trije zvezki: Pravljice, Mož, ki je oropal mesto in Pokojni župnik Kampena. Vsaka knjižica stane 5 lir. — Iz Srbije se je v Novo mesto preselil veterinar g. Milan Dolenc, ki bo izvrševal svojo prakso. Stanuje na Glavnem trgu 13.

Sela pri Šumberku. Ono nedeljo smo pokopali najstarejšega farana — Logarjevega očeta (Jožeta Kastelica) iz Loga. Bil je do zadnjih dni krepak in čil. Vzgojil je svoje otroke v pravem krščanskem duhu, katerih vsak zavzema sedaj v življenju važno stališče. Posebno njegov sin Anton, ki je župan v naši občini. Tudi na tem me-

Preizkušen redilni prašek

»Redin« za prašiče

Pri malih prašičih pospešuje Redin prašek hitro rast, krepi kosti in jih varuje raznih boleznih. Večji prašiči pa se čudovito hitro redijo in do- bro prebavljajo. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. L. 5.—, po pošti L. 9.—, 3 zav. po pošti L. 19.—, 4 zav. po pošti L. 24.—. Mnogo zahvalnih pism. Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo alko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si ohranite poštino.

Naročniki iz Tržaške in Goriške province morajo poslati denar vnaprej.

stu izrekamo g. županu globoko sožalje. V drugi- so zajekali zvonovi še isto nedeljo: Šajtalov oče je umrl. Dolgo je bolehal in trpel vdan v voljo božjo. — Vse pa je pretresla strašna no- vica, ki se je kot blisk raznesla na starega leta dan zjutraj, da je Anton Maver p. d. Farazež Tone padel na podu in se ubil. Kar verjeti nismo mogli, saj je bil poln moči, zdravja in načrtov za življenje, pa je v najlepši fantovski dobi od- šel tako nenadoma od nas. Kar priljubljen je bil daleč naokrog še v drugih farah, je priča njegov pogreb, kakršnega ne pomnimo. Od vseh

Slivovko, hruševce, pelinkovce in rum

si lahko prav poceni sami napravite. 1 stekle- nica naše umetne esence za napravo 5 litrov sli- vovke, hruševca, pelinkovca ali rumu stane L. 15.—, po pošti L. 21.—, 2 steklenici po pošti L. 36.—, 3 steklenice po pošti L. 51.—. Točna navodila na vsaki steklenici.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

strani so prihiteli prijatelji in znanci, da blagega Toneta spremijo na zadnji poti v boljše novo leto. Vence za vencem se je pomikal na pokopališče za zastavo Marijine družbe. Štirinajst vencev so oskrbeli naši fantje. Pri odprtem grobu se je v imenu vseh poslovil od Toneta naš g. kaplan in v pretresljivih besedah očital Tonetovo življenjsko pot, naš odlični pevski zbor mu je zapel tri presunljive pesmi. Nobeno oko ni ostalo suho ob izgubi tako zavednega Marijinega družbenika. — Naj mu bo zemljica lahka! Domačim pa iskreno sožalje!

Črni gaber

kupim

vsako množino po ugodni ceni

Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo »Domoljuba« pod številko 18152.

Zakaž psi tulijo. Psi pričnejo pogostoma tuliti, če zaslišijo glasbo. Neki pariški živino- zdravnik pojasnjuje to s tem, da ni morda glasa- ba pasjim ušesom neugodna, temveč da je samo pranaženo, ki pripravlja pse do tega, da se ogla- šajo. Ko so bili psi še čredne živali, so imeli zelo razvit čut skupnosti in kadar se je oglašal pes vodja, so zatulili in zalajali pač tudi vsi drugi. To je pojav, ki ga opazujemo še danes pri vaških pseh, ki pričnejo lajati vsi na mah, čim se eden med njimi oglaš. Glas pa vzbuja v pseh na podoben način stari nagon skupnosti, ki se izraža s tuljenjem.

JABLIN - Jabolčnik

za izdelavo umetne domače pijače Vas stane za 50 litrov zavitek L. 11.40, po pošti L. 16.—, 2 za- vitka po pošti L. 30.—, 3 zavitki po pošti L. 43.—

Prodaja Drogerija Emons

Ivan Kanc - Ljubljana - Nebotičnik

»Domoljuba« stane 20 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in apise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: štev. 40-04. — Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košiček. — Za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.